**SOSIAALIDEMOKRAATTISEN TYÖLÄIS*
NAISLIITON**

XIX

EDUSTAJAKOKOUKSEN

PÖYTÄKIRJA

**KOKOUS PIDETTIIN HELSINGISSÄ
MARRASKUUN 4. ja 5. p:nä 1950.**

L i i t t e e n ä :
**Liiton toimintakertomukset vv. 1947—1949
ja kokoukselle esitetyt alustuikset.**

T o i m i t t a n e e t :
Kokouksen sihteerit.

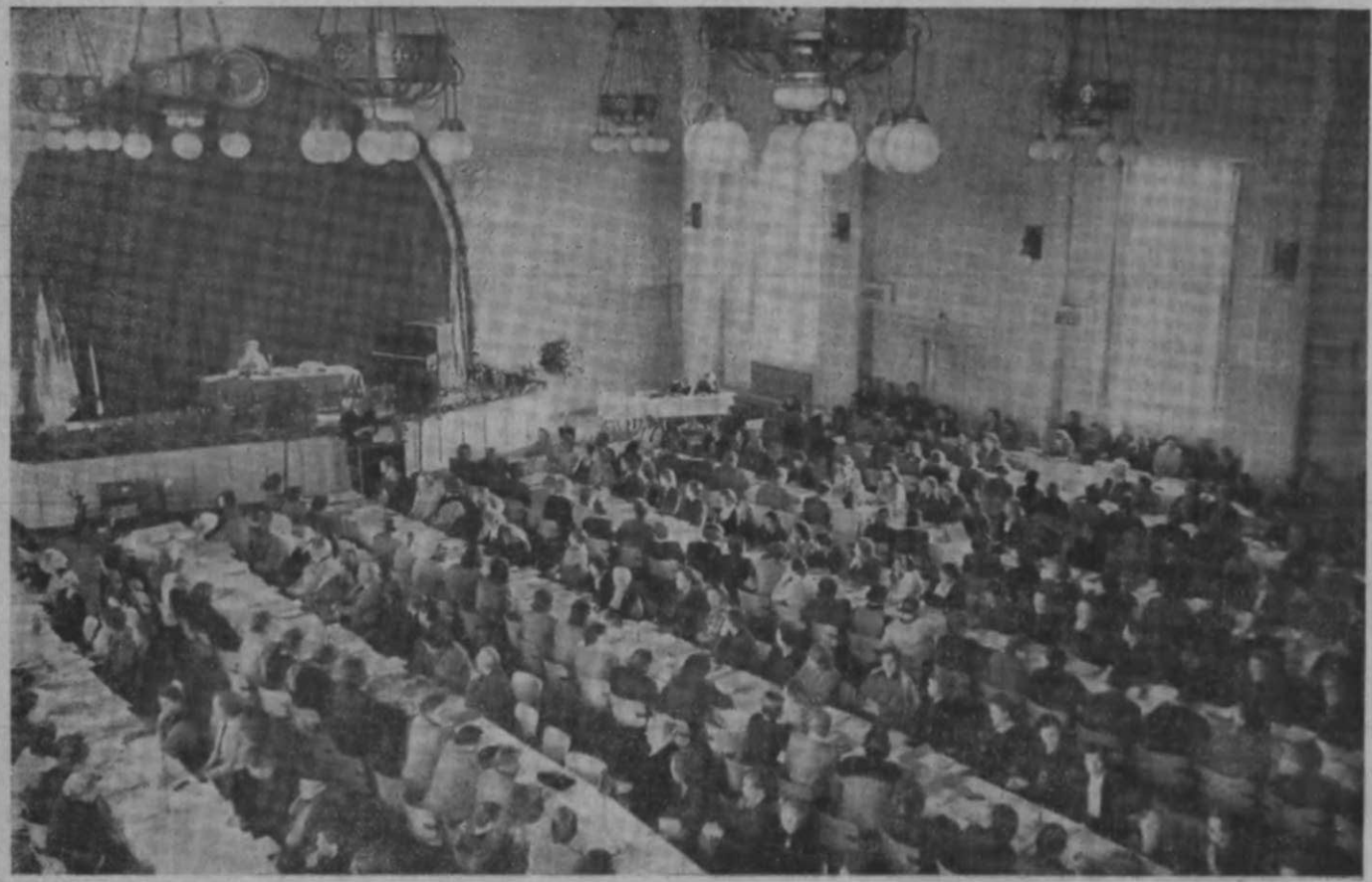

SISÄLLYSLUETTELO:

Sivu

Kokouksen, avaus . . . 5
Kutsuvieraiden tervehdykset . . . 11
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen . . . 12
Edustajain valtuuksien hyväksyminen . . . 12
Kokouksen virkailijat . . . 21
Pöytäkirjan painattaminen . . . 21
Kokouksen esityslista ja kokoussäännöt . . . 22
Valiokunnat . . . 23
Muutos työjärjestykseen . . . 24
Liiton toimintakertomukset 1947—1949 . . . 24
Liiton tilikertomukset vv. 1947—1949 ja tilintarkastajain lausunnot . . . 29
Puheenjohtajan vaali . . . 31
Liittotoimikunnan jäsenehdokkaiden nimeäminen . . . 31
Tervehdyksiä kokoukselle . . . 32
Poliittinen ja taloudellinen tilannekatsaus . . . 32
Liittotoimikunnan vaali . . . 32
Julkilausuma . . . 33
Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen . . . 35
Liittoneuvoston asettaminen . . . 35
Tilintarkastajain vaali . . . 36
Liiton taloudellisia suunnitelmia . . . 36
Valistustyö . . . 37
Kotitaloudellinen valistustyö . . . 33
Tulevaisuus-lehti . . . 39
Järjestönainen . . . 40
Hoitolaitoksia vajaamielisille lapsille . . . 41
Vanhusten asuntokysymys . . . 41
Perheettömien asuntokysymys asutuskeskuksissa . . . 41
Eläkkeet yksinäisille ja leskiäideille . . . 41
Perheenäitien kesävirkistystoiminta . . . 42
Liiton sääntöjen muuttaminen . . . 42
Työväen Akatemian Stipendirahasto . . . 44
Muutoksia perhelisälakiin ja verolakeihin . . . 44
Liiton toimihenkilöt . . . 44
Kokouksen lopettaminen . . . 45
Pöytäkirjan tarkastajien lausunto . . . 45

Sos.dem. Työläisnaisliiton XIX edustajakokous Helsingissä marraskuun 4 ja 5 p:nä 1950.

Sos.-dem. Työläisnaisliiton XIX edustajakokous alkoi marraskuun 4 p:nä klo 10 Helsingin työväentalon; juhlasalissa, jonka esiintymislavaa koristivat vihreät laaikeripuut, kukat, valtakunnan sinivalkoiset ja liiton punaiset liput sekä liiton suurikokoinen merkki. Kun kokousedustajat olivat asettuneet paikoilleen, aloitettiin kokous yhteisesti lauletulla Työläisnaisten, marssilla. Taiteilija Martta Halme lausui tämän jälkeen Katri Valan »Kukkivan maan», Uuno Kailaan »Karavaanin» ja Lyyli Takin »Meille on annettu vain tämä yksi elämä».

Kokouksen avauspuheen piti liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson. Hän kohdisti ensin sanansa kutsuvieraille, liittomme veteraaneille, liittokokousedusitajille ja puoluetovereille lausuen seuraavaa:

Toivotan Teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi tähän XIX liittokokoukseemme.

Meidän kokouksemme ohjelma ja ulkonaiset puitteet ovat tällä kertaa tavallista karummat, sillä kesällä pidetty liittomme 50-vuotisjuhlakokous ja pohjoismaiset naisten päivät ovat siinä määrin kysyneet sekä työtä että varoja niin hyvin liiton toimistolta kuin järjestöiltäkin, että liittotoimikunta jo varhain keväällä kokousta suunnitellessaan päätti, että kokouksesta on tuleva työkokous.

Me emme ole saaneet tänne myöskään ketään ulkomaisista tovereistamme, sillä kesällinen suurtempaus vaikutti tähänkin pohjoismaitten osalta, Englannissa paraikaa koolla oleva sosialististen naisten kansainvälinen neuvottelukokous esti muualta tulevien matkat tänne, sillä- työläisnaisten järjestöt ovat kaikkialla köyhiä rahasta, joten samaan vuoteen vain harvoin voidaan sijoittaa useampia kuin yksi ulkomaanmatka.

Sensijaan me olemme saaneet useita kirjeellisiä tervehdyksiä, jotka tullaan esittämään myöhemmin.

Kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset saadaan kuulla

henkilökohtaisesti ja heidän esittelynsä pyydänkin saada siirtää siihen hetkeen.

Olemme kotimaistenkin kutsuvieraitten kohdalla tehneet sen muutoksen edelliseen liittokokoukseen nähden, että olemme kutsuneet vain niin kutsutut omat järjestömme, s.o. puoluejärjestot ja yleiset työväenjärjestöt, joitten kanssa meillä muutenkin on yhteistyötä.

Me olemme iloisia siitä, että kutsumme on otettu järjestöjen taholla vastaan ja että kutsuvierasjoukkomme edustaa työväenliikkeemme parhaimmistoa.

Senjälkeen Tyyne Leivo-Larsson puhui vainajien muistolle esittäm seuraavaa:

Kuluneen kolmivuotiskauden aikana on joukostamme poistunut monta toveria, joitten paikat ovat jääneet tyhjiksi, me kaipaamme heitä tovereina ja ystävinä. Näiden poismenneitten muisto on meille rakas. Me emme voi luetella heitä kaikkia, emme kertoa heidän itsekunkin panoksesta sillä työsaralla, joka on meille läheinen, mutta minä luulen osuvani oikeaan, jos sanon että ne kaksi toveria, joitten nimet on mainittu toimintakertomuksessa, nimittäin Aino Lehtokoski ja Laina Vesterlund ovat olleet kumpikin omalla tavallaan tyypillisiä jäsenistömme edustajia. Me mainitsemme heidät, mutta muistamme kaikkia.

Aino Lehtokosken me muistamme hyvin, olihan hän keskuudessamme vielä viime liittokokouksessa, niinkuin hän oli mukana työssä, meille odottamattomana tulleeseen lähtöön saakka. Hänen työnsä arviointi on meille helppo tehtävä, sillä olihan hän niitä julkisuuden ihmisiä, joitten sekä hyvät että heikot puolet ovat koko kansan yhteistä omaisuutta. Aino Lehtokoski suoritti parlamentissa pitkän päivätyön, joka ei ollut vain pitkä, vaan todella arvokas ja täysipainoinen. Suomen sosialidemokraattisilla naisilla on syytä olla ylpeitä siitä, että heillä on ollut Aino Lehtokosken tapainen edustaja puolestansa puhujana.

Laina Vesterlund oli toisenlainen työntekijä. Hän oli sellainen kuin kuka tahansa järjestömme n.k. rivinaisista, parhaimmillaan. Laina Vesterlund tunsi työläisnaisen elämän, hän tunsi järjestötyön, sen herpautumattoman uurastuksen, jota joukkoliike jäseniltään vaatii, jotta päästäisiin tuloksiin ja voitaisiin luoda se tausta, joka on välttämätön niille meidän edustajistamme, jotka vievät meidän sanomaamme sinne, missä asioista päätetään.

Laina Vesterlund oli yksi parhaimmista.

Hänen muistoansa ajatellen tulee mieleeni Hilda Käkikosken sanat: »Tietää, mitä toinen ihminen tarvitsee, se ei totta tosiaan ole helppo asia. Sitä ei koskaan ymmärrä se, joka ei itse ole mitään kärsinyt, ja jota ei koskaan ole nöyryytetty. Ei myöskään se, joka on niin omien kärsimystensä keskellä, etteivät muiden tuskanhuudot kuulu hänen korviinsa. -Mutta joskus näkee niitä, jotka ihmeellisellä tavalla ymmärtävät toisen mielen. He ovat sellaisia, jotka ovat paljon kärsineet siitä syystä, että ovat paljon rakastaneet».

Laina Vesterlund ja Aino Lehtokoski niinkuin ne monet, monet nimeltä mainitsemattomat, iäisyyteen siirtyneet toverit, ovat paljon rakastaneet työläiskodin naisia, tämän maan vähäväkisiä, ja he ovat paljon kärsineet tämän rakkautensa tähden, mutta he ovat myöskin nähneet valtavan kehityksen tapahtuvan, he ovat nähneet tämän osattoman ja sorretun ihmisryhmän heräämisen, he ovat nähneet sen oman arvon tunnon nousun ja he ovat nähneet unelmiensa toteutumisen, he ovat nähneet työläisnaisten astuvan tasaveroisena yhteiskunnan muiden jäsenten kanssa tekemään työtä luokkansa ja kansansa hyväksi.

Tässä kehityksessä he ovat olleet mukana työntekijöinä ja heidän työnsä tulos, jonka he ehtivät nähdä, onkin se kaunis kiitos, minkä suopea kohtalo on heille antanut ennen heidän siirtymistään ajallisen rajan yli.

Me kunnioitamme poismenneitten muistoa,

Kokouksen osanottajat kunnioittivat vainajien muistoa hetken hiljaisuudella. Senjälkeen puheenjohtaja kohdisti sanansa liittokokousedustajille ja liittotovereille:

Arvoisat Toverit.

Kun me kolme vuotta sitten, keväällä 1947 olimme koolla liittomme edustajakokouksessa, me olimme koolla innostuksen ja tulevaisuuden uskon merkeissä.

Olimmehan me silloin pääsemässä sotaa välittömästi seuranneista vaikeuksista ja me valmistauduimme kunnallisvaaleihin sekä senjälkeen seuraaviin valtiollisiin vaaleihin. Maailman tilanne näytti valoisalta vaikka monissa maissa kärsittiin silloin ja kärsitään vieläkin siitä, että todellista lauhaa ei ollut saatu vielä solmituksi.

Keskeisenä kysymyksenä tässä kokouksessa oli valistustyö ja vaalien aiheuttamat toimenpiteet.

Erikoisen tärkeänä pidettiin silloin m.m. naisten oman vaaliohjelman aikaansaamista ja samoin liiton työtä kuvaavan lyhytfilmin valmistamista. Vaaliohjelma laadittiinkin ja eduskuntaan saatiin 4 uutta naista, joista 3 edusti uutta edustajapaikkaa, vaikka totuuden nimessä on sanottava, että nämä olivat vain takaisin valtauksia. Sylvi-Kyllikki Kilven siirtyminen SKDL:n leiriin ei vähentänyt Uudenmaan sos.-dem. naisten edustusta, vaan sos.-dem. naiset säilyttivät äänimäärän entisellään, jopa lisäsivätkin jonkun verran.

Äsken toimitetut kunnallisvaalit ovat niinikään antaneet vakuuttavan todistuksen" siitä, että meidän järjestömme toimivat ja valvovat puolueen etuja kukin paikkakunnallaan.

Liittomme lehti Tulevaisuus on löytänyt sitten viime liittokokouksen tiensä yhä useampaan kotiin. Naisliikkeemme veteraanin Miina Sillanpään aikanaan esiin heittämä iskulause: »sosialismi on vietävä koteihin» on toteutunut sikäli, että liittomme lehti on ollut tätä sanomaa viemässä ja toisaalta sen kautta, että liiton uusin työmuoto »kotikerhot» on avannut monen kodin oven sosialismille ja vetänyt mu-

kaan nekin naiset, jotka aikaisemmin pelkäsivät poliittisia naisten järjestöjä.

Liiton oma mainosfilmi ei ehtinyt edellisiin vaaleihin, mutta nyt se jo on työn alaisena ja voitaneen esittää jo tämän kokouksen osanottajille. Ensi vuoden valtiollisten vaalien valistustyössä se on jo palvelemassa meitä kaikkia samalla kun se todenmukaisesti esittää sen monipuolisen ja merkittävän työn, jota liittomme piirissä harjoitetaan työläiskotien hyväksi.

Liittomme ulkonainen merkki, jäsenmerkki, ja liittomme lippu on saatu palvelemaan yhteistä asiaamme sitten viime kokouksen, kun kangastilanteen helpottuminen teki mahdolliseksi lippujen valmistamisen ja samoin metallialalla aikaisemmin vallinnut raaka-ainepula on helpottunut ja tehnyt mahdolliseksi oman merkin saamisen. Samoin on aikaansaatu erityinen veteraanimerkki, jota järjestöt ovat. ostaneet vanhemmille ansioituneille jäsenilleen.

Järjestöjen toiminta on kaikinpuolin tiivistynyt ja kokousten ohjelma monilla paikkakunnilla muodostunut todella antavaksi niinhyvin poliittisesti aatteellisessa mielessä kuin yleiskasvatuksellisestikin. Tässä suhteessa on tosin vieläkin tehostamisen varaa ja sitäpaitsi sehän on ala, jossa täydellisyyttä tuskin saavutetaankaan, sillä jokapäiväinen elämä on niin monivivahteinen ja alati kehittyvä, että tyytyväisyys merkitsisi veltostumista ja taantumista.

Sosiaalisten olojen kehittäminen on keskeisenä kysymyksenä esillä liittokokouksessa ja vaikka onkin myönnettävä, että monet silloin esillä olleista kysymyksistä yhä vielä ovat avoinna, on kuitenkin todettava, että paljon on aikaansaatu eikä suinkaan vähiten sosialidemokraattisen hallituksen aikana ja sen toimesta.

Me muistamme vielä miten me esimerkiksi ruotsalaisen puoluetoverin esitelmän johdosta seuranneessa keskustelussa totesimme, että lapsilisä, joka silloin oli toteutettu Ruotsissa, oli meille kaukainen tavoite, mutta olosuhteet kehittyivät tälle asialle suosiolliseksi odotettua paljon nopeammin ja tuskin olimme päässeet keväästä syksyyn, kun ensimmäinen aloite yleisiksi lapsilisiksi jo lähestyi toteutumistaan. Tosin tämä silloin tapahtui enemmän palkkakysymyksen merkeissä kuin väestöpoliittisena ratkaisuna, mutta lokakuussa 1947 velvoitettiin työnantajat maksamaan lapsiluvun mukaan työntekijöille lapsilisää. Tämä osoittautui kuitenkin käytännössä kestämättömäksi, sillä monet työnantajat rupesivat vieroksumaan lapsirikkaita työntekijöitään ja sanoivat ensimmäisen tilaisuuden tullessa irti työsopimuksen vaihtaakseen lapsirikkaan työntekijän lapsettomaan tai yksilapsiseen.

Asia joutui eduskuntaan ja hallituksen esityksen pohjalla laadittiin laki, joka astui voimaan lokakuun 1 p:nä 1948 ja joka takasi jokaiselle lapselle valtion varoista erityisen lisän, jonka suuruus määrättiin 7.200 markaksi vuodessa. Niinkuin tiedämme on lapsilisälaki ollut tämän mukaisena voimassa näihin saakka ja on edelleenkin, paitsi että markkamäärä on korotettu 9.000 markkaan lasta kohti vuodes--

sa. Hallitus on kuitenkin antanut eduskunnalle esityksen, jossa lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että lapsilisän saamisen ehtona olisi määrätyn rajan alapuolella oleva tulo tai varallisuus.

Asia ei vielä ole eduskunnassa saanut ratkaisuaan, joten on ennenaikaista mennä sanomaan minkä kohtalon muutosehdotus saa, mutta toistaiseksi näyttää siltä, että eduskuntapiireissä esitys ei saavuta kannatusta. Se tuntuu luokkalailta ja samoin tuntuu myös sen seurassa annettu lapsilisän rahoituslakiesitys. Se on myöskin luokkalaki, sillä se, että työnantaja, jolla on vain yksi työntekijä ympäri vuoden ja tilapäistä työvoimaa korkeintaan 120 päivää vuodessa vapautettaisiin veron suorittamisesta lapsilisän osalta, merkitsee sitä, että käytännössä suurin osa maataloustyönantajista pääsisi verosta vapaaksi, vaikka talolliset itse melkein poikkeuksetta jäisivät ehdotetun tulorajan alapuolelle ja saisivat siis nostaa lapsilisää omien lastensa osalta.

Työläisnaisten kannalta tärkeä äitiyssuojelulaki on edelleenkin valiokunta asteella ja mikäli sen valiokunnassa osakseen saamasta keskustelusta jotakin voi päätellä, se jäänee odottamaan suotuisampia aikoja.

Eduskunnan porvarillinen enemmistö yhdessä maalaisliittolaisen hallituksen kanssa pitää kyllä huolen siitä, että sosiaaliturvallisuus ei lisäänny muille kuin ehkä talollisille.

Kun kuitenkin täällä kokouksessa toisessa yhteydessä tullaan esittämään katsaus sekä eduskuntatyöhön että poliittiseen tilanteeseen maassamme, en tässä yhteydessä halua enempää ennakoida poliittisia voimanmittelyitä.

Totean vain, että naisten kohdalla jälleen on koettu, että sota, jota naiset vastustavat, näyttää olevan se, joka antaa naisille oikeutta. Kun tarvitaan käsipareja tekemään työtä niitten edestä, jotka ovat rintamilla hävittämässä kätten luomaa, silloin ollaan valmiita antamaan naisille oikeuksia, mutta kun sota on päättynyt joutuvat naiset ikäänkuin esiripun taakse, josta ääni kuuluu vain heikosti. Naisista on tullut toisen luokan kansalaisia työmarkkinoilla.

Onko syy siihen, että näin tapahtuu meissä itsessämme,, vai onko se siinä valtio- ja talousjärjestelmässä, jonka puitteissa me elämme?

Olin äskettäin tilaisuudessa kuulemaan erään tunnetun saksalaisen politiikon tri Maria Luders'in esitelmän »Naisten vastuusta kansalaisena kunnassa, valtiossa ja maailmassa». Tässä esitelmässään tri Luders sanoi m.m. että politiikka alkaa kodista. Se on suunnilleen sitä, mitä kunniapuheenjohtajamme Miina Sillanpää on meille aina todistanut.

Tri Luders sanoi, että meidän^on muistettava, että politiikka ei ole vain sitä, mitä meidän edustajamme edustajakamareissa, valtuustoissa tai jossakin Kansainliiton tai Yhdistyneitten Kansakuntien kokouksissa tekevät, vaan se on jokapäiväistä elämää, arkipäivän politiikkaa meidän elämämme eri ilmentymissä.

Kellään ei ole lupa pidättää voimiaan yhteiskunnalta,, vaan kaikkien on ainakin yritettävä antaa parastaan.

Naiset pyrkivät usein melkeinpä kouristuksenomaisesti väittämään, että he ovat epäpoliittisia, usein ehkä siksi, että luulevat näin miellyttävänsä miehistä sukukuntaa enemmän kuin, jos myöntäisivät olevansa kiinnostuneita julkisesta elämästä.

Näin ei kuitenkaan saisi olla, sillä politiikka kuuluu kaikille. Ennenmuuta on näin asianlaita kansanvaltaisissa maissa, sillä kansanvalta merkitsee kaikkien vastuuta. Meillä ei ole lupa jättäytyä pois vastuusta ja ajatella, että antaa niitten hoitaa, jotka ovat kiinnostuneita, meidän on oltava kiinnostuneita kaikkien. Meidän on tehtävä ratkaisumme ja meidän on täytettävä ne velvollisuudet, joita yhteiskunta meidän eteemme asettaa. Näin on esimerkiksi vaalien kohdalla. Ei ole edesvastuullista se, että vain runsaat 60 % osallistuu vaaleihin, kun on päätettävä valtion taikka kunnan asiain hoidosta. Mitä me tiedämme niistä, jotka ovat jääneet pois vaaleista, mille puolelle he asettuvat, jos heidän on valittava.

Naisten keskuudessa tätä poliittista välinpitämättömyyttä on enemmän kuin miesten ja senvuoksi nimenomaan meidän sosialististen naisten tehtävä on valvoa, että meidän joukossamme ei nukuta.

Kunkin maan politiikka on myöskin kansainvälistä, sillä nykyisessä maailmassa kaikki kansat elävät enemmän taikka vähemmän yhdessä toistensa kanssa ja kunkin yksityisen maan kannanotosta riippuu miten maailman kansojen kohtaloihin vaikuttava mielipide muodostuu.

Meistä itsestämme riippuu minkälaisessa maailmassa me elämme. Meidän on valittava. Me olemme ympärillämme nähneet miten ihmisten välinpitämättömyys yhteisistä asioista on johtanut diktatuurien kautta koko kansan onnettomuuteen ja me olemme nähneet, miten poliittisesti heränny kansa on voinut panna valtakuntansa asioita hoitamaan sellaisen hallituksen, joka on osannut pitää kansansa suurten onnettomuuksien ulkopuolella.

Meillä poliittisesti järjestyneillä naisilla on suuri vastuu, sillä me olemme ikäänkuin airueita. Meidät nähdään ja meitä kuullaan. Meitä myöskin seurataan. Mutta kansanvaltaisessa valtiossa meidän on pidettävä huoli siitä, että meidän seuraajamme eivät seuraa meitä sokeasti, vaan tietoisesti, siksi, että meidän tiemme on oikea tie.

Tieto on valtaa ja tahto on voimaa. Tiedon ja tahdon avulla me pyrimme luomaan ihmisten maailman, missä poliittinen voima ei merkitse väkivaltaa vaan missä tasa-arvoiset ihmiset vakaumuksensa mukaan päättävät kohtalostansa.

Hyvät toverit, arvoisat kutsuvieraat! Olen Teidän eteenne ikäänkuin elokuvanauhana juoksuttanut eräitä ajatuskuvia nykyhetken maailmasta ja liittomme toiminnasta, jolla silläkin on oma määrätty tehtävänsä tässä maailmassa. Olen tämän tehnyt siksi, että me muistaisimme oman vastuumme ja että me emme välinpitämättömyyden taikka väärän vaatimattomuuden vuoksi aliarvioi omaa työtämme emmekä tämän kokouksen merkitystä.

Työläisnaiset omassa maassamme katsovat meihin ja seuraavat niitä päätöksiä, joita me täällä teemme, meidän sisarjärjestömme ulkomailla samoin odottavat tietoja meidän toimistamme ja iloitsevat meidän kanssamme meidän edistysaskeleistamme.

Me emme elä vain itsellemme, meidän työmme on osa koko maailman sosialististen naisten työstä paremman yhteiskunnan luomiseksi.

Minä toivon, että tietoisuus tästä tulee elähdyttämään tämän kokouksen osanottajia ja tulee antamaan meille intoa ja uskoa työmme eteenpäinviemiseen.

KUTSUVIERAIDEN TERVEHDYKSET.

Puheenjohtaja luovutti ensimmäisen puheenvuoron Sos.-dem. Puolueen puheenjohtajalle *Emil Skogille,* joka totesi, että naisten merkitys yhteiskunnallisten asioiden hoidossa on jatkuvasti kasvanut ja voimistunut. Nimenomaan Sos.-dem. Työläisnaisliitto on pitkän toimintansa aikana saanut aikaan paljon arvokasta ja suurta. Se ei ole kulkenut vain naisjärjestöjen etujoukkona, vaan sen työllä on ollut erittäin suuri merkitys puolueen toiminnassa. Hän toivotti puolueen puolesta jatkuvaa menestystä liiton työlle, joka koituu ei vain liiton ja puolueen, vaan koko Suomen kansan, hyväksi.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän tervehdyksen esitti ryhmän puheenjohtaja *Väinö Hakkila* mainiten, että rohkeutta, lujuutta ja selkeyttä on aina ollut sos.-dem. naisten parissa, sitä tarvitaan edelleenkin, sillä työtä on jatkuvasti. Puolue tarvitsee sos.-dem. naisia. Työväenliike tarvitsee heitä. Tämän kokouksen osanottajamäärä todistaa, että sos.-dem. naiset ovat valveutuneita tajuamaan työnsä merkityksen.

Lisäksi esittivät kutsuvieraiden tervehdyksiä Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton puolesta *Meeri Kalavainen,* SAK:n naisjaoston puolesta, *Kerttu Muhonen,* TUL:n naistoimikunnan puolesta *Helvi Raatikainen,* Työväen Sivistysliiton puolesta *Annikki Saarela-Johansson,* Työväen Matkailuliiton puolesta *Kullervo Heiskanen,* Sos.-dem. Raittiusliiton puolesta *Yrjö A. Saarinen,* Helsingin Työväenyhdistyksen puolesta *Uno Nurminen* ja Ensi Koti Liiton puolesta *Miina Sillanpää.*

Kirjallisia tervehdyksiä kokoukselle oli saapunut Itävallan sosialististen naisten keskustoimikunnalta, Hollannin sosialistisen puolueen naisjärjestöltä, Ruotsin Sos.-dem. Naisliitolta, Tanskan Sos.-dem. naissihteeristöltä, Norjan työväenpuolueen naissihteeristöltä, Saksan sosialidemokraattisilta naisilta, kansainvälisesti tunnetulta italialaiselta sosialistilta *Angelica Balabanoffilta* ja Italian sosialistinaisilta.

Englannin työväenpuolueen naisilta ja Ranskan sosialistipuolueen naisilta.

Puheenjohtaja kiitti kutsuvieraita innostavista ja rohkaisevista tervehdyksistä. Avajaistilaisuus päättyi yhteiseen seurusteluun Helsingin työväentalon ravintolassa, jossa nautittiin liittotoimikunnan tarjoamat kahvit.

KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖSVALTAISUUDEN TOTEAMINEN.

Kahvitauon jälkeen uudelleen 'kokoonnuttua puheenjohtaja Leivo-Larsson totesi, että kokouksesta, on ilmoitettu järjestöille toukokuun. 30 p:nä 1950 lähetetyssä kiertokirjeessä N:o 5. Tulevaisuuden toukokuun numerossa ja sos.-dem. puolueen päivälehdissä toukokuun lopussa sekä alustukset ja esitykset lähetetty järjestöille syyskuun 22 p:nä 1950. Sääntöjen 8 §:n mukaan on kutsu varsinaiseen edustajakokoukseen julkaistava vähintään viisi kuukautta ennen kokousta ja edelleen sääntöjen 12 §:n mukaan toimikunnan tiedonannot on toimitettava järjestöille liiton äänenkannattajan, puolueen päivälehtien ja kiertokirjeiden välityksellä, sääntöjen 8 §:n mukaan on liittotoimikunnan lähetettävä edustajakokoukselle aiotut esitykset lausuntoineen järjestöille vähintään kuusi viikkoa ennen kokousta. Kun näin todettiin tapahtuneeksi, katsottiin kokous laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

EDUSTAJAIN VALTUUKSIEN HYVÄKSYMINEN.

Valtakirjain tarkastajain lausunto.

Olemme Sos.-dem. Työläisnaisliiton toimikunnan toimeksiannosta tarkastaneet liiton XIX edustajakokouksen edustajain valtakirjat verraten niitä verotilityksiin ja niissä esiintyvään, jäsenmäärään ja saamme tarkastuksen tuloksena ehdottaa, että edustajavaltuudet myönnettäisiin seuraavien järjestöjen edustajille.

Helsingissä marraskuun 4 p:nä 1950.

Irja Salmela. ***Sirkka Lehto.***

SOS.-DEM. TYÖLÄISNAISLIITON XIX EDUSTAJA-KOKOUKSEN OSANOTTAJAT.

Hämeen et, vaalipiiri.

Forssan Ty:n Naisjaosto	Linda Lindstedt
Humppilan Ty:n Naisjaosto	Martta Vainio
Hämeenlinnan sos.-dem. Nais-yhdistys	Lyydia Louhi
Iittalan Ty:n Naisjaosto	Meeri Poukkonen
Järvelän Ty:n Naisjaosto	Elli Romppainen
Lahden Sos.-dem. Nais-yhdistys	Sofia Helenius
	Laina Savutie
	Martta Peräkylä
Lappilan Ty:n Naisjaosto	Anni Ekman
Riihimäen Ty:n Naisjaosto	Martta Lehtinen
Ryttylän Ty:n Naisjaosto	Aili Tuomikoski
Turengin Ty:n Naisjaosto	Kaisa Tuominen
Urjalan Ty:n Naisjaosto	Aili Metsäranta
Valkeakosken Sos.-dem, Nais-yhdistys	Martta Kajanto
	Lyyli Hiissä

Hämeen pohj. vaalipiiri.

Jämsän Ty:n Naisjaosto	Oili Kurkinen
Lempäälän Ty:n Naisjaosto	Aino Henriksson
Messukylän Ty:n Naisjaosto	Olga Kangas
Muuramen Ty:n Naisjaosto	Hilkka Ravinen
Mäntän Ty:n Naisjaosto	Anni Saraluhta
Nokian Ty:n Naisjaosto	Ester Alhainen
Pirkkalan Ty:n Naisjaosto	Ruth Helin
Pispalan Ty:n Naisjaosto	Senja Rutanen
Rantaperkiön Ty:n Naisjaosto	Siiri Vihi joki
Ruoveden Ty:n Naisjaosto	Bertta Lehto
Säynätsalon Ty:n Naisjaosto	Anni Vesikukka
Tahmelan Ty:n Naisjaosto	Anna Saari
Tampereen Jalkinetyöl. sd. yhd. Naisjaosto	Rosa Tuominen
Tampereen Sos.-dem. Nais-yhdistys	Aina Kivekäs
	Elsa Kolinen
	Terttu Raunio
	Fanny Toivonen
Tampereen sos.-dem. Toveri-seuran Naisjaosto	Ellen Tilhinen
	Hilma Reinikka
Uudenkylän Ty:n Naisjaosto	Meeri Multamäki
	Etti Salminen
Viialan Ty:n Naisjaosto	Esteri Peltonen
	Lempi Saarenkari

Kuopion it. vaalipiiri.

Jakokosken Ty:n Naisjaosto	Aune Parviainen
Joensuun Sos.-dem. Naisyhdistys	Tyyne Kurvinen
Joensuun Ty:n Naisjaosto I	Marianna Palanti
Lieksan Ty:n Naisjaosto	Anni Puumalainen
Nurmeksen Sos.-dem. Naisyhdistys	Hilkka Gröhn
Outokummun Ty:n Naisjaosto	Laina Leskinen
Pankakosken Ty:n Naisjaosto	Aino Pulli
Värtsilän Ty:n Naisjaosto	Helmi Sinerlahti
	Martta Puustinen

Kuopion länt. vaalipiiri.

Alapitkän Ty:n Naisjaosto |	Anni Launonen
Hankasalmen as. Ty:n Naisjaosto	Helga Heimonen
Iisalmen Ty:n Naisjaosto	Helmi Ruotsalainen
	Ida Ruotsalainen
Konneveden Ty:n Naisjaosto	Siiri Sirkka
Kuopion Sos.-dem. Naisyhdistys	Tyyne Kröger
Kuopion Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Rauha Shemeikka
Lapinlahden Ty:n Naisjaosto	Olga Mehtonen
Lehtoniemen Sos.-dem. Naisyhdistys	Hilja Havukainen
Luttilan Ty:n Naisjaosto	Anna Kainulainen
Maaningan Ty:n Naisjaosto	Anna Räsänen
Sorsakosken Ty:n Naisjaosto	Helmi Juutilainen
	Helvi Luostarinen
Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys	Martta Vihavainen
	Edla Heiskanen
	Esteri Suhonen i

Kymen piiri.

Haminan Sos.-dem. Naisyhdistys	Toini Jähi
	Maire Peri
Inkeroisten Sos.-dem. Naisyhdistys	Laura Rajamäki
	Dagmar Rossi
	Bertta Sunikka
Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys	Tilda Tiihonen \
	Ester Harju
	Aino Sommarberg
	Elma Lindström
Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Aili Wallen
	Aili Lahti
Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys	Martta Seppälä
	Kirsti Kivinen

Kymin Ty:n Naisjaosto	Tyyne Jauristo
	Hilda Lappalainen
	Agnes Kietäväinen
	Kerttu Hamnell
Kymin läntisen Ty:n Nais-jaosto	Kirsti Puupponen
	Martta Horto
	Tyyne Horto
Metsolan Ty:n Naisjaosto	Greta Muuri
	Lempi Ruuhonen
Munsaaren Ty:n Naisjaosto	Kerttu Järnstedt
Myllykosken Ty:n Naisjaosto	Lempi Sutela
Otsolan Ty:n Naisjaosto	Helvi Löppönen
Popinniemen Sos.-dem. Nais-yhdistys	Sanni Oksanen
	Selma Manneroos
	Aini Kallström
	Hilma Lappalainen
Pyhtään Sos.-dem. Nais-yhdistys	Katri Lindfors
Tiutisten Sos.-dem. Nais-yhdistys	Tyyne Turkia
	Elli Hillo
Ummeljoen Ty:n Naisjaosto	Ida Tepponen
Voikkaan Sos.-dem. Nais-yhdistys	Lydia Järvinen

Lapin vaalipiiri.

Karihaaran Ty:n Naisjaosto	Ester Silvonen
	Tyyne Arvila
Kemin Sos.-dem. Nais-yhdistys	Hilja Minkkinen
	Ida Liimatta
Rovaniemen Ty:n Naisjaosto	Hellin Väyrynen
	Hilda Hautala
	Sargit Sjöberg
Tornion Ty:n Naisjaosto	Eva Koivunen
Veitsiluodon Ty:n Naisjaosto	Olga Jokela

Mikkelin vaalipiiri.

Aholahden Ty:n Naisjaosto	Aune Hämäläinen
Enonkosken Ty:n Naisjaosto	Laina Käpykangas
Heinolan Ty:n Naisjaosto	Eva Kuittinen
	Hilja Oksanen
Mikkelin Sos.-dem. Nais-yhdistys	Aili Siiskonen
	. Helmi Valtonen
Mäntyharjun Ty:n Naisjaosto	Anni Karttunen
Pieksämäen Ty:n Naisjaosto	Hilda Tervonen
Puumalan Ty:n Naisjaosto	Martta Valtonen
Rantasalmen Ty:n Naisjaosto	Helvi Kantonen

Savonlinnan Sos.-dem. Nais-yhdistys	Anna-Maija Kekä-läinen
Sysmän Ty:n Naisjaosto	Taimi Järviö
Vmtarin Ty:n Naisjaosto	Hilja Koponen

Oulun vaalipiiri.

Iin Ty:n Naisjaosto	Helvi Päkkilä
Kajaanin Ty:n Naisjaosto	Anni Nousiainen
Kuusamon Ty:n Naisjaosto	Tytti Kyllönen
Nivalan Ty:n Naisjaosto	Lyyli Haapala
Oulun Sos.-dem. Työläis-naisyhdistys	Helmi Peiramo
	Hanna Rautiainen
Oulun Vaaran Sos.-dem. Naisyhdistys	Laura Aalto
Oulunsalon Ty:n Naisjaosto	Elsa Holappa
Toppilan Ty:n Naisjaosto	Signe Tiitinen

Saimaan piiri

Enson Ty:n Naisjaosto	Hilja Henttonen
Imatran Ty.n Naisjaosto	Aino Storkkila
	Jenny Mononen
Joutsenon Ty:n Naisjaosto	Hilda Sallinen
	Tyyne Lehto
	Hilja Laine
	Elsa Lajunen
Lappeenrannan Sos.-dem. Naisyhdistys	Aino Räisänen
	Elsa Juvonen
Lauritsalan Ty:n Naisjaosto	Anni Peili
Parkkarilan Ty:n Naisjaosto	Laura Tammelin
	Maria Ahvenainen
Simpeleen Sos.-dem. Nais-yhdistys	Elsa Kojo
Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Rosa Öhrbom
	Jenny Eskelinen
	Laura Mikkonen
	Edit Lappalainen
Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistys	Anna Hämäläinen
	Aino Lassander
	Anna Haverinen

Satakunnan vaalipiiri.

Friitalan Ty:n Naisjaosto	Aina Suominen
Harjavallan Ty:n Naisjaosto	Ester Siik
Kankaanpään Ty:n Naisjaosto	Aake Suvanto
Pihlavan Ty:n Naisjaosto	Alma Vesanen•
Porin Sos.-dem. Naisyhdistys	Aili Eskola
	Helmi Söderling
	•Hanna Frigren

Rauman Sos.-dem. Nais-yhdistys	Naimi Posti
Rauman Ty:n Naisjaosto	Rosa Varho
Rauman Uotilan Ty:n Nais-jaosto	Tyyne Kuusela
Toejoen Sos.-dem. Nais-yhdistys	Olga Salmi
Uudenkoiviston Sos.-dem. Naisyhdistys	Impi Friman

Turun etel. vaalipiiri.

Kyrön Ty:n Naisjaosto	Anna Vuori
Loimaan Ty:n Naisjaosto	Aune Vaaro
Muurlan Ty:n Naisjaosto	Elsa Ilola
Nummenmäen Ty:n Nais-jaosto	Inkeri Kalpa
Pansion Ty:n Naisjaosto	Rauha Junkkarinen
Raunistulan Ty:n Naisjaosto	Elli Virtanen
Salon Ty:n Naisjaosto	Alli Salmi
	Elli Paasio
Turun Rautatieläisten Ty:n Naisjaosto	Tyyne Riikonen
Turun Sos.-dem. Naisyhdistys	Saima Säilä
	Kirsti Toivonen
Turun Sos.-dem. Ty:n Nais-jaosto	Sylvi Henriksson
Turun Urheiluväen Sosialisti-seuran Naisjaosto	Sylvi Siltanen
	Vappu Heinonen

Uudenmaan vaalipiiri.

Haagan Ty:n Naisjaosto	Aili Hiiva
	Dagmar Niklander
Haimoon-Selin Ty:n Nais-jaosto	Kaarina Kuusinen
Helsingin Kunnantyöntek. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Aili Piironen
Helsingin Sos.-dem. Keskus-teluseuran Naisjaosto	Hilkka Mäkinen
Helsingin Paperityöntek. Sos.-dem. Yhdistys	Mirjam Pankka
Helsingin Sos.-dem. Nais-yhdistys	Terttu Salminen
	Edla Vuori '
	Olga Tainio
	Saima Saveri
	Linnea Valkama
Helsingin Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Tyyne Paasivuori
Helsingin Taloustyöntekijäin Yhdistys	Maija Koponen
	Sylvi Pakarinen
Hyvinkään Ty:n Naisjaosto	Elli Huhtasaari

Hyvinkäänkylän Ty:n Naisjaosto	Ida Malin
	Aino Kanerva
Jokelan Ty:n Naisjaosto	Helmi Pakarinen
Järvenpään Ty:n Naisjaosto	Kerttu Virtanen
Kallion Sos.-dem. Naisyhdistys	Liisa Veikkolainen
Karkkilan Ty:n Naisjaosto	Hanna Markkanen-
	Aino Saaristo
Keravan Ty:n Naisjaosto	Lempi Eerola
Korson Ty:n Naisjaosto	Lempi Lundh
	Sylvi Viira
Käpylän Sos.-dem. Naisyhdistys	Aino Puska
	Laila Leskinen
Leppävaaran Ty:n Naisjaosto	Anna Rantala
Lohjan Sos.-dem. Naisyhdistys	Ida Rosendahl
	Elin Sundvik
	Maria Andersson
Loviisan Ty:n Naisjaosto	Vieno Pennanen
Nummelan Ty:n Naisjaosto	Aina Ekström
	Thelma Raikaskoski:
Ojakkalan Ty:n Naisjaosto	Eeva Jalava
Pakila-Pirkkolan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Fanni Haa ja
Pasilan Ty:n Naisjaosto	Ida Väänänen
Pitäjänmäen Ty:n Naisjaosto	Aino Riuttu
Porvoon Ty:n Naisjaosto	Siiri Tikkala
Puistolan Ty:n Naisjaosto	Lyyli Hautamäki
Rekolan Ty:n Naisjaosto	Helvi Lindblom
Sos.-dem. Virkanaisten Klubi	Esteri Lankinen
Tapanilan Ty:n Naisjaosto	Lydia Männikkö
Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys	Martta Kulonen
	Tellervo Henriksson:
	Signe Lahtinen
	Erna Öster
Valtion Viran- ja toimenhalt. Sos.-dem. Yhd. Naisjaosto	Meri Niemenperä
Viipurin Sos.-dem. Naisyhdistys	Taimi Toivonen
	Hilma Nenonen
Virkkalan Ty:n Naisjaosto	Ida Helle
	Selma Linna

Vaasan etel. vaalipiiri.

Ilmajoen Ty:n Naisjaosto	Helmi Vainio
	Tyyne Rinta-Tikkala
Jalasjärven Ty:n Naisjaosto	Hilda Koskipää
Palosaaren Ty:n Naisjaosto	Helga Viitala
Seinäjoen Kauppalan Sos.-dem. Naisyhdistys	Ellen Vanhala
Vaasan Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Naisten Kerho	Hilja Käyhkö

Vaasan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Jenny Klemets Alli Åsui a
Vaasan Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Aili Nieminen

Vaasan, it. vaalipiiri.

Alavuden Ty:n Naisjaosto	Anna Hakala
Haapamäen Ty:n Naisjaosto	Martta Liimatainen
Jyskän Ty:n Naisjaosto	Kaija Meijanen
Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistys	Fanny Lukkarinen Helka Rantanen
Jyväskylän Lohikosken Ty:n Naisjaosto	Martta Eljander
Keuruun Sos.-dem. Naisyhdistys	Hanna Sinervä
Puuppolan Ty:n Naisjaosto	Anna-Liisa Pirttinen
Saarijärven Sos.-dem. Naisyhdistys	Aini Paananen
Suolahden Sos.-dem. Naisyhdistys	Mimmi Vilkkilä Helmi Viik Jenny Liimatainen
Vaajakosken Ty:n Naisjaosto	Kerttu Hintikka
Vesangan Ty:n Naisjaosto	Sirkka Lahtinen
Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Rauha Riikonen Siiri Riikonen Laina Tarvainen Siiri Pollari

Vaasan pohj. vaalipiiri.

Kannuksen Ty:n Naisjaosto	Kiima Niemi
Kauhavan Metsäkylän Ty:n Naisjaosto	Leila Kankaanpää
Kokkolan Sos.-dem. Naisyhdistys	Tyyne Koivisto
Kokkolan Sos.-dem. Toveriseuran Naisjaosto	Hilkka Hakala Toini Erkkilä
Lapuan Ty:n Naisjaosto	Maija Toivio
Nurmon Ty:n Naisjaosto	Tyyne Uitto
Pietarsaaren Ty:n Naisjaosto	Elvi Aro Laura Hyytiäinen
Ykspihlajan Ty:n Naisjaosto	Vuokko Pöyhölä

Naisten piirijärjestöjen edustajat.

Hämeen 1. etel. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Ellen Mattila
Hämeen pohj. vaalip. Sos.-dem. Naispiiritoimikunta	Anni Flinck
Kuopion 1. länt. vaalip. Sos.-dem. Naisten Piirijärjestö	Elli Nurminen

Kymen 1. Sos.-dem. Naispiiri-toimikunta	Lempi Leino
Lapinlääninn Sos.-dem. Piiri-toimikunnan Naisjaosto	Toini Leinonen
Mikkelin 1. Sos.-dem. Nais-piirijärjestö	Irma Koskinen
Oulun Sos.-dem. Naisten Keskustoimikunta	Katri Honkala
Saimaan Sos.-dem. Naisten * Piirijärjestö	Aino Räisänen
Satakunnan vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Laura Bränder-Wallin
Turun etel. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Sylvi Kaskinen
Uudenmaan vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Elsa Lappe
Vaasan 1. etel. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Meeri Härmäi
Vaasan 1. it. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Vieno Jauhiainen
Vaasan 1. pohj. vaalip. Sos.-dem. Piiritoimik. Naisjaosto	Vuokko Pöyhölä

Kutsuvieraat.

Sos.-dem. Puoluetoimikunta: Puheenjohtaja Emil Skog.
Sos.-dem. Eduskuntaryhmä: Puheenjohtaja Väinö Hakkila.
Sos.-dem. Nuorisoliitto: kansanedustaja Meeri Kalavainen.
Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Naisjaosto: toimitsija Kerttu Muhonen
Työväen Urheiluliiton Naistoimikunta: maisteri Helvi Raatikainen.
Työväen Sivistysliitto: maisteri Annikki Saarela-Johansson.
Sos.-dem. Raittiusliitto: sihteeri Yrjö A. Saarinen.
Helsingin Työväenyhdistys: ylitarkastaja Uno Nurminen.
Työväen Matkailuliitto: sihteeri Kullervo Heiskanen.
Suomen Sosialidemokraatti: toimittaja Hertta Myllymäki.
Ensi Kotien Liitto: Puheenjohtaja Miina Sillanpää
Muut kutsuvieraat: Ida Aalle-Teljo
Mandi Preyberg
Tekla Tuomola
Lyyli Takki
Tilintarkastajat Maria Sinisalo ja Kerttu Koivisto.

Liittotoimikunnan jäsenet.

Tyyne Leivo-Larsson
Martta Salmela-Järvinen
Anu Karvinen
Aino Malkamäki
Lempi Lehto
Kaisa Hiilelä
Ulla Tiilikainen
Selma Hiisivaara-Mörk
Airi Rantanen
Ida Aalle-Teljo
Elsa Peräläinen

Liiton toimihenkilöt.

Kotitaloustoiminnan johtaja: Elli Nurminen
Taloudenhoitaja Terttu Sainio
Järjestösihteeri Irja Salmela
Luennoitsijat: Rauha Kivistö
Siiri Metsä
Elli Numminen
Taimi Rinne
Edit Terästö
Hilja Tiainen

Kotitalous- ja käsityöneuvojat: Helmi Hirvonen
Ida Kuusela
Hilda Leander
Anna-Liisa Toivonen

Kassanhoitaja Sirkka Lehto
Toimistoapulaiset: Lyyli Lehto
Leila Virtanen
Liisi Lahtinen

Nimen huudon perusteella todettiin, että kokouksessa oli läsnä 263 täysivaltaista edustajaa 180 järjestöstä. Piirijärjestöjen edustajien, kutsuvieraiden, liittotoimikunnan jäsenten ja liiton' henkilökunnan lisäksi oh kokouksessa läsnä 97 henkilöä eri puolelta maata. Yhteensä oli kokouksen osanottajamäärä 417 hehkeä.

KOKOUKSEN VIRKAILIJAT.

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokouksen puheenjohtajiksi toverit *Tyyne Leivo-Larsson* Helsingistä, *Elsa Kolinen* Tampereelta ja *Sylvi Siltanen* Turusta. Sihteereiksi valittiin *Martta Salmela-Järvinen, Anu Karvinen* ja Irja *Salmela.* Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin *Aino Riuttu* Pitäjänmäeltä, *Linnea Valkama* Helsingistä ja varalle *Tyyne Paasivuori* Helsingistä.

PÖYTÄKIRJAN PAINATTAMINEN.

Päätettiin, että pöytäkirja laaditaan lyhyesti ja pääkohdittain puheenvuoroja selostaen ja painetaan. Pöytäkirjaa lähetetään painatuskustannuksia vastaavasta hinnasta yksi kappale niille osastoille, joiden jäsenmäärä on alle 50. Muille osastoille lähetetään kaksi kappaletta.

KOKOUKSEN ESITYSLISTA JA KOKOUSSÄÄNNÖT.

Liittotoimikunnan laatima esityslista (alustusvihkon sivuilla 3 ja 4) hyväksyttiin lisäten siihen kohdan 16 jälkeen alustus: Liiton taloudellisia suunnitelmia, esittää taloudenhoitaja Terttu Sainio. Liittotoimikunnan seuraavat esitykset kokoussäännöiksi ja kokouksen työohjelmaksi hyväksyttiin.

Kokoussäännöt.

Puhe- ja päätösvaltaisia ovat edustajakokouksessa liiton osastojen, sos.-dem. naisyhdistysten ja työväenyhdistysten naisjaostojen valitsemat vakinaiset edustajat. Varajäsen käyttää äänioikeutta vakinaisen ollessa estyneenä.

Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenet, tilintarkastajat, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän naisjäsenet, naisten piiritoimikuntien edustajat, Tulevaisuuden toimittaja ja liiton toimihenkilöt, sekä ne henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä antaa puheoikeuden.

Jokaisella äänioikeutetulla edustajalla on päätöksiä tehtäessä yksi ääni. Äänten tasan mennessä voittaa se kanta, johon toimessa oleva puheenjohtaja yhtyy. Vaaleissa ratkaisee arpa.

Vaalit toimitetaan umpilipuin, jos joku sitä vaatii.

Äänestykset toimitetaan nostamalla esiin kullekin edus-, tajalle jaettu punainen osanottokortti.

Puheenvuorot on pyydettävä kirjallisesti.

Puheenvuorot on esitettävä puhujapaikalta, sillä salissa on huonon kuuluvaisuuden takia käytettävä äänenvahvistajaa.

Asia, jota ei ole mainittu esitysvihkossa, ei voi tulla edustajakokouksessa päätettäväksi, ellei se ole liittotoimikunnan esittämä, tai ellei kokouksen päätösvaltaisten edustajain enemmistö siihen suostu. Tämä ei kuitenkaan koske asioita, joista mainitaan yhdistyslain 14 §:ssä.

Työohjelma.

Laviantaina marraskuun 4 pnä:

Klo 10 Kokouksen avaus:
Yhteislaulua: Työläisnaisten marssi.
Lausuntaa, Martta Halme
Avauspuhe, Liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson

Kutsuvieraiden tervehdykset
Kahvitauko
Klo 12—15 Asioiden käsittelyä
Klo 15—16 Ruokailuloma
Klo 16—18.30 Asioiden käsittelyä
Klo 19.30 Illanvietto Helsingin työväentalon juhlasalissa.

Sunnuntaina marraskuun 5 pnä:
Klo 9—11.30 Asioiden käsittelyä
Klo 11.30—13 Aamiaislorna
Klo 13—18 Asioiden käsittelyä
Kokouksen lopettaminen.

VALIOKUNNAT.

Päätettiin asettaa seuraavat valiokunnat:

Järjestävä valiokunta, **jonka jäseniksi valittiin kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit.**

Yleinen valiokunta, **joka tarpeen tullen voi jakaantua jaostoihin. Jäseniksi valittiin.: Vappu *Heinonen* Turusta kokoonkutsujana, *Aili Eskola* Porista, *Tyyne Paasivuori* Helsingistä, *Kerttu Hamnell* Kymistä, *Martta Kajanto* Valkeakoskelta, *Tyyne Lehto* Joutsenosta, *Eva Kuittinen* Heinolasta, *Laina Leskinen* Outokummusta, *Jenny Klemets* Vaasasta ja *Anni Nousiainen* Kajaanista. Liittotoimikunnan edustajat *Selma Hiisivaara-Mörk* ja *Lempi Lehto.***

Talousvaliokunta: Martta Vihavainen **Varkaudesta kokoonkutsujana, *Olga Tainio* Helsingistä, *Kirsti Kivinen* Kymintehjaalta, *Meeri Multamäki* Tampereelta, *Ida Liimatta* Kemistä, *Fanny Lukkarinen* Jyväskylästä ja *Signe Kinnari* Kokkolasta. Liittotoimikunnan edustajat *Kaisa Hiilelä* ja *Terttu Sainio.***

Valistusasiainvaliokunta: Aino Räisänen **Lappeenrannasta kokoonkutsujana, *Helmi Peiramo* Oulusta, *Martta Kulonen* Helsingistä, *Linda Lindstedt* Forssasta, *Laura Rajamäki* Inkeroisista, *Hanna Sinervä* Keuruulta ja *Vuokko Pöyhölä* Ykspihlajasta. Liittotoimikunnan edustaja *Elli Nurminen.***

Ääntenlaskijoiksi: Terttu Salminen **Helsingistä kokoonkutsujana, *Kirsti Toivonen* Turusta, *Aili Metsäranta* Urjalasta, *Ester Alhainen* Nokialta, *Rosa Öhrbom* Tainionkoskelta ja *Helmi Juutilainen* Sorsakoskelta.**

MUUTOS TYÖJÄRJESTYKSEEN.

Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta päätettiin siirtää sunnuntaiaamuun Mo 9.

LIITON TOIMINTAKERTOMUKSET 1947—1949.

Käsittelyn pohjaksi otettiin alustusvihkossa sivuilla 5—84 olevat toimintakertomukset. Päätettiin, että yleiskeskustelua ei suoriteta, vaan että kertomukset käsitellään kohta kohdalta. Ensimmäisen puheenvuoron sai liiton sihteeri *Martta Salmela-Järvinen:*

Vuonna 1947 pidetystä edustajakokouksesta on liiton toiminta monin tavoin vilkastunut. Jäsenmäärä on noussut ja. mm. osastoja on tullut lisää toista sataa, mikä merkitsee niiden lisääntymistä noin kolmanneksella. Tulevaisuus-lehden tilaajamäärä on niinikään kohonnut ja lehden ulkoasusta samoinkuin sisällöstäkin on kaikkialla esitetty kiittäviä lausuntoja. Se puolustaa nyt paikkaansa maamme parhaiten toimitettujen aikakauslehtien joukossa.

Piirijärjestöjen toiminta on myöskin saatu kaikin puolin tyydyttäväksi senjälkeen kun kaikkiin vaalipiireihin nyt on saatu muodostetuksi naisten toimintaa johtava keskuselin. Onkin luonnollista, ettei näin laajassa toiminnassa enää voida kaikkea hoitaa liiton toimistosta, josta, varsinkin maan pohjoisiin osiin, vielä pitkät matkat vaikeuttavat työtä. Piirijärjestöt ovatkin työskennelleet reippaasti ja niiden kanssa yhteisesti on liitto järjestänyt toimitsijakursseja, Tulevaisuuden asiamieskokouksia, perheenemäntien talvipäiviä, kunnallispäiviä ym. yhteisiä neuvottelutilaisuuksia. Miltei jokainen piirijärjestö on niinikään joka kesä toimeenpannut perheenemäntien kesävirkistyskurssit, jonka lisäksi useat yhdistyksemme ovat järjestäneet perheenäitien kesälomia omissa kesäkodeissaan tai tarkoitukseen vuokratuissa tilapäiskodeissa.

Toimintakertomus käsittää vain vuodet 1947, 1948 ja 1949 Teknillisistä syistä, kun kertomus on ollut toimitettava «>ai--noon jo kevätkesällä, ei kuluvan vuoden työskentelystä ehditty saada siihen selostusta. Työmme on kuitenkin tänäkin vuonna seuraamassa samoja suuntaviivoja kuin aikaisemmin. Kesän toiminnalle antoivat leimansa 50-vuotisjuhlat, joita vietettiin pääkaupungissa ja joita sekä piirijärjestöt että osastot olivat jo toimeenpanneet kevätkaudella eri puolilla maata. Pohjoismaiset sos.-dem. Naistenpäivät, jotka välittömästi seurasivat 50-vuotisjuhlien jälkeen, olivat erikoisen onnistuneet ja monet ulkomaalaiset toverit ovat senjälkeen kirjeellisesti ilmaisseet ihailunsa niiden järjestelystä ja pyytäneet kiittämään ystävällisyydestä, jota he saivat täällä osakseen kaikkien suomalaisten taholta. Nyt syyskauden alussa olemme voineet entistä ripeämmin ottein käydä työhön, sillä olemme puolueen avustuksella saaneet liikkeelle yhteensä seitsemän poliittista työntekijää.

SOS.-DEM. TYÖLÄISNAISLIITON TOIMINTA vv. 1947—49.

Kohdat yleiskatsaus, tuonen satoa, liittotoimikunta vv. 1947—49 ja jaostot hyväksyttiin keskustelutta.

LIITON TOIMISTO JA TOIMIHENKILÖT vv. 1947—49. (Siv. 10—12).

Helka Rantanen **huomautti, että olisi parempi, jos liiton toimihenkilöt kävisivät enemmän kentällä, sillä siten saataisiin aikaan kiinteämpi kosketus toimihenkilöiden ja jäsenistön välille.**

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat kiertokirjeet, Järjestönainen ja kerhohuoneisto hyväksyttiin keskustelutta.

YHTEISTOIMINTA MUIDEN JÄRJESTÖJEN KANSSA. (siv. 13—16)

Sylvi Siltanen huomautti, että Turun evästyskokouksessa oltiin sitä mieltä, että liiton toimihenkilöt ovat mukana liian monissa eri toiminnoissa, niin että se haittaa työskentelyä itse liitossa.

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat kunnianosoitukset ja äitien kunniamerkit hyväksyttiin keskustelutta.

TOIMINTA v. 1947.

•Kohdat liiton suorittama valistustyö, erikoisjuhlat, kunnallispäivät, kotitaloudellinen valistus- ja neuvontatyö, liiton osastot: jäsenmäärä, toiminta ja juhlivia järjestöjä, piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokoukset hyväksyttiin keskustelutta.

NAISTEN KUNNALLISPÄIVÄT, (sivu 26.)

Martta Vihavainen huomautti, että siinä mainitaan, että Kuopion läntisen piirin kunnallispäivät on pidetty Joensuussa, pitää olla Kuopion itäisen piirin.

Kohta hyväksyttiin ja virhe oikaistiin.

Kohdat perheenäitien kesävirkistyskurssit, retkeilypäivät, vaalitoiminta, Tulevaisuus, Työväen Akatemian stipendirahasto, liiton arpajaiset, liiton merkki ja lippu, kansainvälinen toiminta ja internationalekysymys hyväksyttiin keskustelutta.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ, (sivu 34.)

•Martta Vihavainen: Varkautelaiset hyväksyvät kohdan muuten, mutta kiinnittäisivät huomiota siihen, että kun liitto valitsee edustajia ulkomaisiin tilaisuuksiin, sisällytettäisiin liittotoimikunnan edustajien lisäksi joitakin maaseutuedustajia.

Tyyne Leivo-Larsson: Maaseutuedustajia on vaikea lähettää, koska useimmat liiton edustustilaisuuksiin menevät matkustavat omalla kustannuksellaan.

Hilda Lappalainen oli myös sitä mieltä, että maaseudun edustajia pitäisi saada mukaan.

Tyyne Leivo-Larsson: Edustusmatka ei ole mikään huvimatka. Edustus ulkomailla on raskasta työtä, on pystyttävä •edustamaan ja puhumaan vieraalla kielellä. Meillä ei ole käytetty edes niitä tilaisuuksia hyväksi mitä on ollut. Ruotsin kursseille 1948 ei saatu osanottajia, vaikka piireillä oli mahdollisuus lähettää edustajia. Ne jotka edustavat kotimaassa, joutuvat edustamaan myös ulkomailla.

Aili Metsäranta: Liiton olisi järjestettävä seuramatkan luontoisia matkoja ulkomaille.

Martta Salmela-Järvinen: Tanskaan lähti vuonna 1948 vain 15 henkeä, vaikka olisimme saaneet lähettää viisikymmentä ja vaikka matkasta ilmoitettiin kaikille osastoille. Vuosi sitten lähti Ruotsiin kursseille vain neljä, vaikka oli lupa lähettää 10 osanottajaa, ja tästäkin matkasta oli ilmoitettu kaikille piireille. Liitto maksaa hyvin harvoin edustajien matkakulut. Puoluetoimikunta on lähettänyt edustajat Pohjoismaisen Yhteistyöjärjestön ja kansainvälisiin kongresseihin ja puolue tietysti päättää itse, ketä se lähettää.

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat liittomme edustajakokous, liittoneuvoston kokous, sotakummitoiminta, Työväen Kukkasrahasto ja aloitteita ja lausuntoja hyväksyttiin keskustelutta.

TOIMINTA v. 1948.

Kohdat liiton suorittama valistustyö, erikoisjuhlamme, vaaKtokninta, vaalivalistustyö, kotitaloudellinen toiminta, Hiton osastot ja jäsenmäärä, opintokerhot, juhlivia järjestöjä ja piirijärjestöt hyväksyttiin keskustelutta.

NEUVOTTELU- JA TULEVAISUUDEN ASIAMIESKOKOUKSET. (sivu 49.)

Anni P1inck: Asiamieskokoukset ovat auttaneet lehden levikin lisäämisessä ja niitä pitäisi edelleenkin järjestää. Lehden sisältöön ja kokonaisvaikutukseen on myös oltu tyytyväisiä.

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat toimitsijakurssit, perheenäitien kesän,virkistyskurssit, Tulevaisuus, Työväen Akatemian Stipendirahasto, liiton arpajaiset, kansainvälinen toiminta, pohjoismainen yhteistyö, liittoneuvoston kokous, kustannustoiminta, Hiton historian kirjoittaminen, Työväen Kukkasrahasto ja sotaikuniimitoiminta hyväksyttiin keskustelutta.

VUOSI 1949.

Kohdat liiton suorittama vaHstustyö, kertapuheet ja erikoisjuhlamme hyväksyttiin keskustelutta.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA, (sivu 64.)

Laura Brändер-Wallin: Liitto ei valmenna uusia neuvojia tarpeeksi. Yhteys liittoon on huono, kirjeisiin ei vastata eikä olla paikan päällä kun soitetaan. Luottamustoimissa olevat odottavat, että palkatut toimihenkilöt hoitavat tehtävänsä'. Kun uusia neuvojia otetaan, on heille selvitettävä liiton toiminta, niin että kurssit eivät epäonnistu, niinkuin kävi Porin piirissä.

Elli Nurminen: Kun kotitaloudellisia neuvojia palkataan, on vaikeata saada sellaisia, jotka tuntevat meidän järjestöorganisatiomme. Neuvojat kouliintuvat vasta työssä ja kun piiri tietää, että uudesta neuvojasta on kysymys, olisi heidänkin velvollisuutensa selvittää asioita. Brändер-Wallinin mainitsemassa tapauksessa oli kysymys uudesta neuvojasta, joka lähetettiin Turun ja Porin piireihin. Asiasta keskusteltiin Brändер-Wallinin kanssa ja hän lupasi ilmoittaa piirille. Liiton toimihenkilöt ovat myös eduskunnassa, mutta he ovat ilmoittaneet asioista toimistoon jääville, niin että ne on voitu hoitaa.

Fanny Lukkarinen: Jyväskylän piirissä on todettu, että kurssien järjestäminen on hyvin hedelmällistä toimintaa ja meillä on siitä enemmän hyviä kuin huonoja kokemuksia. Me asetamme ammattitaidon etusijalle, perusjärjestöjen ja piirien on hoidettava aatteellinen puoli.

Martta Salmela-Järvinen: Kaikki langat eivät voi olla yhden ihmisen käsissä, yksi ei hallitse kaikkea. Sama on asian laita kaikissa keskusjärjestöissä. Neuvojan työ on raskasta ja vaikeata emmekä me voi maksaa niin hyviä palkkoja, että me voisimme vaatia heiltä mahdottomia.

Laura Brändер-Wallin: Toin piirin terveiset. Senvuoksihan neuvojat tarvitsemat valmennusta, että he eivät tunne asioita. Ukkopiirin kannalta on taasen tärkeätä, että me saamme virallisen ilmoituksen neuvojan saapumisesta, sillä muuten ei ukkopiiri anna meille varoja. Kurssien järjestäminen on perheenäitien kannalta tärkeätä.

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat liiton osastot ja opintokerhot hyväksyttiin keskustelutta.

i JUHLIVIA JÄRJESTÖJÄ, (sivu'68.)

Vuokko Pöyhölä tiedusteli, kuinka voi olla mahdollista, että Kaskisten Naisyhdistys on viettänyt v. 1947 30-vuotisjuhlia ja v. 1949 50-vuotisjuhlia.

Kokouksen puheenjohtaja ilmoitti, että toimitsija Taimi Rinteen antaman tiedon mukaan v. 1947 oli naisyhdistyksen 30-vuotisjuhla ja 1940 Kaskisten Naisyhdistys vietti puolueen 50-vuotisjuhlaa.

Kohta hyväksyttiin.

PIIRIJÄRJESTÖT, (sivu 69.)

Martta Eljander tiedusteli, miksi liitto ei lähettänyt edustajaansa Jyväskylän piirin kokoukseen vuonna 1950. Vuoden 1949 kokous pidettiin Jyväskylässä eikä Äänekoskella.

Martta Salmela-Järvinen vastasi, että tavallisesti katsotaan, että piirin naiskansanedustaja edustaa piirikokouksessa liittoa.

Kohta hyväksyttiin.

Kohta neuvottelu- ja Tulevaisuuden asiamiesten kokoukset hyväksyttiin keskustelutta.

PUHUJAKURSSIT. (sivu 73.)

Helka Rantanen kiitti Jyväskylän piirin puolesta liittoa kurssien järjestämisestä ja toivoi, että niitä edelleen järjestetään, sillä toimitsijavoimien puute on suuri ja sitä voidaan kurssien avulla parhaiten vähentää.

Kohta hyväksyttiin.

Kohta perheenäitien kesävirkistystoiminta hyväksyttiin keskustelutta.

TULEVAISUUS, (sivu 75.)

Vuokko Pöyhölä huomautti, että Ykspihlajan jaostossa oltiin tyytymättömiä siihen, että perusjärjestöt joutuvat korvaamaan Tulevaisuuden tappiota. Lehden tilaushintaa olisi voitu jo vuosi sitten koroittaa. Muuten lehti on hyvin toimitettu ja 200 mk on ollut aivan liian pieni tilaushinta.

Terttu Sainio mainitsi, että liiton toimistossa harkitsimme kovasti veloittaako niitä jaostoja, jotka on perustettu viime edustajakokouksen jälkeen, tappiokorvauksesta, mutta koska näitä jaostoja oli paljon, teimme sen kuitenkin siitä syystä, että se oli omiaan pienentämään järjestöä kohti tulevaa korvausta.

Kohta hyväksyttiin.

Kohta Työväen Akatemian Stipendirahasto hyväksyttiin keskustelutta.

LIITON LIPPU JA JÄSENMERKIT. (sivu 76.)

Anni Flinck huomautti, että on tärkeätä käyttää liiton merkkiä myös painotuotteissa.

Helka Rantanen toivoi, että liiton merkki olisi hieman pienempi, niin että se olisi sirompi.

Kohta hyväksyttiin.

Kohdat kansainvälinen toiminta, pohjoismainen yhteistyö, liittoneuvoston kokous, Työväen Kukkasrahasto, kummilapsitoiminta, aloitteita ja lausuntoja, liitteet: laki kunnallisista kodinhoitajista, ja laki maatalouden neuvontajärjestöistä hyväksyttiin keskustelutta.

Toimintakertomuksen käsittely julistettiin päättyneeksi ja kertomus hyväksyttiin.

LIITON TILIKERTOMUKSET vv. 1947—1949 JA TILINTARKASTAJAIN LAUSUNNOT.

Esiteltiin käsiteltäviksi liiton tilikertomukset vuosilta 1947—1949 sekä tilintarkastajain lausunnot, jotka oli monistettuina jaettu kokousedustajille.

Vuoden 1947 tilikertomus hyväksyttiin keskustelutta ja tältä vuodelta myönnettiin tilivelvollisille tili- ja vastuuvapaus.

VUOSIEN 1948 JA 1949 TILIKERTOMUKSET.

Lydia Louhi sanoi puheenvuorossaan, että vuosien 1947 ja 1948 tilikertomukset ja lausunnot ovat sellaiset kuin niiden pitääkin olla, mutta ihmetteli, että niin lyhyessä ajassa sen jälkeen on voitu tehdä niin suuri kavallus.

Edith Lappalainen ihmetteli, kuinka tilintarkastajat voivat antaa hyväksytyn lausunnon, kun vajaus on tehty. Vastedes oltava tarkempia.

Tyyne Leivo-Larsson esitti Fabritiuksen tilitoimiston oikeudenkäyntiä varten antaman lausunnon, jossa em. tilitoimisto sanoo, että liiton tileissä tehty väärennys on törkein, mitä kymmenen vuoden aikana on tullut heidän nähtäväkseen ja niin taitavasti tehty, että sitä on ollut vaikeata havaita.

Anni Flinck huomautti, että on turha selvittää puheenvuoroissa, mitä kultakin perusjärjestöltä on jäänyt saamatta, ne on selviteltävä liiton toimistossa.

Anni Haverinen lausui, että liittotoimikuntaa on tässä asiassa ankarasti syytetty, kuitenkin jos silmälläpito olisi ollut

ankarampaa, ei näin suurta kavallusta olisi voinut tulla. Liittotoimikunnan jäsenten on tulevaisuudessa oltava asioista selvillä.

Helka Rantanen mainitsi, että ammatti-ihmisenä hän on pannut merkille, että liittotoimikunta ei ole tarpeeksi kiinnittänyt huomiota alaistensa työskentelyyn ja tiedusteli aikooko liitto jatkuvasti pitää kirjanpidon liiton ulkopuolella, vaikka liitolla on sekä talouden- että kassanhoitaja.

Martta Vihavainen vaati, että liittotoimikunnan puolelta cn annettava selvyys siitä, kuinka suuri kavallus on ja aikoiko se jo 1948 vai 1949. Liittotoimikunnalla on velvollisuus valvoa toimihenkilöidensä työskentelyä. Liittotoimikuntaa ei voi puolustaa, kun ei tiedä kuinka kavallus on syntynyt.

Lydia Järvinen huomautti, että liiton jäsenet ovat pahalla mielellä, kun he ensin hankkivat rahaa liitolle ja saavat sitten kuulla, että yksi toimitsija on pannut ne kaikki taskuunsa.

Vieno Jauhiainen sanoi Jyväskylän piirin edustajien evästyskokouksessaan päättäneen kysyä, onko mahdollista saada näitä varoja takaisin vai vastaako niistä liittotoimikunta tai joku muu.

Meeri Multamäki huomautti siitä, että kotitaloustoiminta oli tuottanut tappiota ja sanoi, että asia pitäisi siinä suhteessa hoitaa paremmin. Liittotoimikuntaa ei voi syyttää kavalluksesta. Liittotoimikunnan jäsenet tekevät palkatonta työtä ja kun väärennys on taitavasti tehty, ei voida syyttää. Liiton tilit on tulevaisuudessa hoidettava ilman vierasta apua.

Sylvi Siltanen pyysi, että tilintarkastajain ja tilitoimiston selostuksen lisäksi, liittotoimikunta antaisi oman selostuksensa.

Martta Vihavainen huomautti työjärjestykseen, että liiton selostus on kuultava muuten ei asiassa kannata enää käyttää puheenvuoroja.

Tyyne Leivo-Larsson selosti, kuinka kavallus oli syntynyt ja sanoi, että meidän oli vaikeata epäillä ihmistä, joka on jo toisessa polvessa työväenliikkeessä ja joka on ollut muiden työväenjärjestöjen palveluksessa samassa toimessa eikä mitään epäilyttävää ole sattunut. Kokous katsokoon, mikä on liittotoimikunnan vika ja alistumme päätökseen, mikä se sitten onkin.

Hilma Nenonen lausui, että Viipurin Naisyhdistyksen kanta on se, että mennyttä ei saa tekemättömäksi, vasta on oltava varovaisempia.

Anni Saraluhta mainitsi, että liiton puheenjohtajan selostuksesta hän sai vastauksen kysymyksiinsä. Hän toivoi, että päätöstä tehtäessä jokainen kuvittelisi olevansa liittotoimikunnan jäsen.

Tyyne Kröger ehdotti, että vuosien 1948 ja 1949 tilikertomukset tilintarkastuslausuntoineen lähetettäisiin talousvaliokunnan käsiteltäviksi.

Lempi Lehto sanoi, että on oikein, että liittotoimikunta antaa selvityksen. Liittotoimikunnan oli vaikea havaita kavallusta, koska mikään perusjärjestö ei tehnyt sellaisia huomautuksia, että ne olisivat johtaneet toimenpiteisiin.

Olga Tainio: Liittotoimikunnan jäsenet ovat olleet kaikkein onnettomimmat. Ei koskaan ennen ole tällaista sattunut ja liitto on toiminut 50 vuotta. Oli mahdoton epäillä nytkään. Va-

hingosta on viisastuttava. Ehdotan, että liittotoimikunnalle myönnetään vastuuvapaus.

Anni Flinck mainitsi, että nämä oppirahat ovat olleet kovin kalliit. Liiton toimistossa ei olla tarpeeksi kiinnostuneita toistensa töihin. Annamme vakavan ohjeen, että liiton toimistoa hoidetaan pätevästi.

Martta Salmela-**J**ärvi**n e n** lausui, että kukaan ei kykene meitä niin paljon kurittamaan, kuin olemme itse itseämme kurittaneet. Olen tuntenut vastuuni. Vastaisuudessa ei muistutuskineitä saa toistamiseen lähettää asianomaiselle vaan liiton puheenjohtajalle, jos asiaan ei yhdellä kertaa tule korjausta.

Kokouksen puheenjohtaja Elsa Kolinen: Asiasta on käytetty 20 puheenvuoroa, joissa on esitetty monenlaisia ajatuksia. Ehdotettu vuosien 1948 ja —49 kertomukset lähetettäväksi talousvaliokuntaan.

Martta Kulonen huomautti, että on esitetty myös vastuuvapauden myöntämistä.

Tyyne Leiv**o**-Larss**on** huomautti, että hän ei halua vaikuttaa kokouksen mielipiteeseen, mutta kannattaisi kuitenkin asian lähettämistä valiokuntaan.

Tilda Tiihonen sanoi, että useita puheenvuoroja oli pyydetty vastuuvapauden kannattamiseksi. Parempi päättää asiasta heti.

Koeäänestyksen jälkeen päätettiin vuosien 1948 ja 1949 tilikertomukset tilintarkastuslausuntoineen lähettää talousvaliokuntaan.

PUHEENJOHTAJAN VAALI.

Puheenjohtajan vaalin yhteydessä käyttivät puheenvuoroja *Meeri Multamäki, Olga Tainio, Rauha Ojala* ja Laura *Rajamäki,* jotka kaikki ehdottivat Tyyne Leivo-Larssonia liiton puheenjohtajaksi. Yksimielisesti valittiinkin liiton puheenjohtajaksi *Tyyne Leivo-Larsson,* joka kiitti kokousta hänelle osoitetusta luottamuksesta ja lupasi tehdä parhaansa tämän tehtävän suorittamisessa.

LIITTOTOIMIKUNNAN JÄSENEHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN.

Ehdokkaita liittotoimikunnan jäseniksi nimettäessä käyttivät puheenvuoroja *Tilda Tiihonen, Aino Puska, Martta Kulonen, Meeri Multamäki, Aino Storkkila, Ida Aalle-Teljo, Rauha Ojala, Anni Puumalainen, Aili Eskola, Fanny Lukkarinen, Martta Salmela-Järvinen* ja *Anni Flinck.*

Keskustelun kuluessa ehdotettiin liittotoimikuntaan seuraavat toverit: Ida *Aalle-Teljo, Laura Brander-Wallin, Kaisa*

Hiilelä, Selma Hiisivaara-Mörk, Meeri Kalavainen, Impi Karvonen, Elsa Lappe, Lempi Lehto, Aino Malkamäki, Helvi Paananen, Tyyne Paasivuori, Elsa Peräläinen, Aino Puska, Airi Rantanen, Aino Räisänen, Martta Salmela-Järvinen, Aune Seme ja *Ulla Tiilikainen* selkä *Anu Karvinen,* joka kieltäytyi ehdokkuudesta.

Päätettiin lähettää liittotoimikunnan vaali ääntenlaskijain valmisteltavaksi ja suorittaa vaali seuraavana päivänä nimenhuudon yhteydessä.

TERVEHDYKSIÄ KOKOUKSELLE.

Kokoukselle esitettiin Ruotsin Sos.-dem. Naisliitolta tullut sähkösanoma ja Comiscon naissihteerin Margareta Kisselin lähettämä tervehdys.

Kokous päätettiin klo 18. Klo 19.30 alkoi Työväen Raittiusliiton kanssa yhdessä järjestetty illanvietto, jossa kansanedustaja Aino Malkamäki ja raittiusliiton sihteeri Yrjö A. Saarinen puhuivat. Päivän Nuoret ja liittomme jäsenet esittivät ohjelmaa ja lopuksi tanssittiin torvisoittokunnan reippaitten sävelten tahdissa.

TOINEN KOKOUSPÄIVÄ.

Tyyne Leivo-Larsson esitti kokoukselle laajan ja yksityiskohtaisen katsauksen maan poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta.

Keskustelun jälkeen, jossa käytettiin 3 puheenvuoroa päätettiin antaa julkilausuma, jonka laatiminen annettiin järjestävän valiokunnan tehtäväksi.

LIITTOTOIMIKUNNAN VAALI.

Liittotoimikunnan vaali päätettiin suorittaa suljetuin lipuin nimenhuudon yhteydessä. Päätettiin, että saa äänestää enintään kuutta. Kuusi eniten ääniä saanutta katsotaan vakinaisiksi liittotoimikunnan jäseniksi ja kuusi seuraavaa varajäseniksi. Nimenhuudossa todettiin 253 äänivaltaisen edustajan olevan paikalla. Ääntenlaskijain toimitettua tehtävänsä todettiin, että oli jätetty 253 äänestyslippua, joista kaksi hylättiin senvuoksi, että niissä oh äänestetty useampaa kuin kuutta. Liittotoimikuntaan tuli valituiksi vakinaisiksi *Martta Salmela-Järvinen* 197, *Ulla Tiilikainen* 194, *Meeri Kalavainen* 163, *Kaisa Hiilelä* 139, *Aino Malkamäki* 139 ja *Lempi Lehto* 126 äänellä ja varajäseniksi *Aune Seme* 82, Elsa Lap-

pe 75, *Selma Hiisivaara-Mörk* 70, *Tyyne Paasivuori* 62, *Ida. Aalle-Teljo* 46 ja Elsa *Peräläinen* 39 äänellä. Vaalissa sai lisäksi Laura Brander-Wallin 35, Aino Puska 29, Airi Rantanen 19, Aino Räisänen 19,. Helvi Paananen 17 ja Impi Karvonen 15 ääntä.

JULKILAUSUMA.

Ruokailutauon jälkeen otettiin käsiteltäväksi järjestävän valiokunnan ehdotus julkilausumaksi, joka oli monistettuna jaettu kokouksen osanottajille.

Martta Kulonen ehdotti, että kolmannessa kappaleessa sana »naisille» muutetaan sanaksi »ihmisille».

Tyyne Paasivuori huomautti, että kun kiinnitetään huomiota kommunistien rauhantyön onttouteen, on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että porvarien rauhantyö on samanlaista.

Tyyne Leivo-Larsson vastasi edelliseen, että se on aivan totta mutta että me kiinnitämme julkilausumassa huomiota siihen, mikä on ajankohtaisinta ja nyt on ennen muuta kysymys kommunistien nimienkeruu-rauhantyöstä.

Lempi Nurro **esitti, että** julkilausumassa on mainittava, **etta kokous on sitä** mieltä, **että** hintojen **nousu on** estettävä.

Julkilausuma lähetettiin takaisin järjestävään valiokuntaan, jonka ehdotuksesta se hyväksyttiin yksimielisesti seuraavassa muodossa:

JULKILAUSUMA.

Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto on kokoontuneena XIX liittokokoukseensa päättänyt jäsenistölleen ja kannattajilleen osoittaa seuraavan julkilausuman:

Liittokokous toteaa, että maailma elää edelleen sodan hävittävien voimien alaisena. Toisen maailmansodan päättymisestä kulunut aika ei ole vielä ollut riittävän pitkä, jotta suurvallat olisivat sen kuluessa voineet sopia ehdoista, joitten pohjalla lopullinen rauhansopimus olisi voinut syntyä. Sensijaan on maailma joutunut toteamaan, että Kaukoidässä on sota muodossa tai toisessa jatkuvasti hävittänyt ja hävittää vielä tänäänkin maata ja ihmisiä ja, että Euroopassa vallitseva epäselvä tilanne häiritsee rauhallisen elämän syntymistä.

Liittokokous haluaa esittää osanottavan tervehdyksensä oman maan rajojen yli kaikille maailman kärsiville ihmisille ja toivomuksen, että maailma pian saisi kokea sotien päättymisen, kansainvälisten vihamielisyyksien laukeamisen ja todellisen rauhan toteutumisen.

Näin sanoessaan liittokokous kuitenkin samalla ilmituo, että se ei voi yhtyä siihen rauhantyöhön, jota kommunistien taholta rauhanpuolustajien nimissä on harjoitettu ja jolle tunnusomaisinta on ollut nimenkeruu n.k. Tukholman vetoomukseen. Tämä rauhanpuolustus joka toisaalta tuomit-

see vain atomihyökkäyksen ja toisaalta hyväksyy toimintamuotoja, joita demokraattisissa valtioissa on totuttu pitämään lainvastaisina, ei voi taata rauhaa, vaan päinvastoin voi olla omiansa synnyttämään epävarmuutta, epäluuloa ja pelkoa ihmisten mielissä ja siten estää hyvien kansainvälisten suhteiden syntymisen.

Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto ja sen koolla oleva liittokokous voi hyväksyä vain sellaisen rauhantyön, joka tuomitsee kaikki hyökkäyssodat, mutta antaa ihmisille levollisen tunnon siitä, että he elävät turvatussa asemassa lainalaisessa yhteiskunnassa, jossa jokainen ihminen on vapaa muodostamaan mielipiteensä ja tuomaan julki ajatuksensa. Ilman vapautta ei voi olla rauhaa.

Sisäpoliittinen kehitys omassa maassamme on omiaan herättämään huolestumista, osittain hallituksen ja työnantajakapitalistien yhteisesti aiheuttamien taloudellisesti rasittavien lakkojen osittain hallituksen yleisestä taloudellisesta politiikasta aiheutuneen inflatoorisen kehityksen vuoksi. Fagerholmin hallituksen aikaansaama sekä taloudellinen että poliittinen vakiintuminen on onnistuttu melkein tyystin hävittämään. Kansalaiset katselevat epävarmoina tulevaisuuteen ja kysyvät huolestuneina voiko maa kestää tätä menoa ensi kesään saakka, jolloin vasta kansa vaaleissa saa antaa tuomionsa nykyiselle hallitussuuntaukselle. Pääministeri Kekkosen edustaman suuntauksen se tosin voimakkaasti jo tuomitsi presidentinvalitsijamiesvaaleissa ja valittaen onkin todettava että kommunistien ja maalaisliiton erinäisten yritysten ansiosta on kuitenkin tuo tuomionsa saanut politiikka tullut määrääväksi maan asioissa. Sen seurauksena on ainakin vähävaraisen väestön niinkuin keskiluokankin keskuudessa taloudellinen pula lisääntynyt, ja koko maa saatu yleisen epävarmuuden valtaan.

Kokous tuo ilmi erityisen huolestumisensa tapahtuneiden hintojen kohoamisien vuoksi ja odottaa hallitukselta, että se vihdoinkin panisi sulun hintojen kohoamiselle ja estäisi inflatoorisen kehityksen jatkumisen sekä pyrkisi tosissaan vakauttamaan maan talouselämän ottaen huomioon tasapuolisesti kansalaisten kantokyvyn.

Kaikkia kansalaispiirejä rasittavan asuntopulan poistaminen on kokouksen mielestä myös asia, johon valtiovallan olisi entistä tehokkaammin osallistuttava.

Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton edustajakokous samalla kun se toteaa edelläsanotun haluaa korostaa, että yhteiskunnan kaikki asiat cvat sellaisia, että ne aina ja jatkuvasti vaativat myöskin naisten taholta aktiivista osallistumista maan asioiden hoitoon. Aivan erikoisen tärkeätä se on nyt tulevia vaaleja ajatellen. Siinä mielessä edustajakokous kehoittaakin sosialidemokraattisia työläisnaisia ja kaikkia sosialidemokraattisen puolueen periaatteet hyväksyviä naisia liittymään liiton jäsenistöön ja sitä kautta siihen poliittiseen rintamaan, jonka toiminnan päämäärä on: yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, vapaus, kansanvaltaisuus, täystyöllisyys ja taloudellinen hyvinvointi sekä sosiaa-

linen turvallisuus, rintamaan, jonka tunnusmerkkinä on SDP Sosialidemokraattinen puolue.

Inhimillisyyden puolesta, rauhan ja vapauden puolesta yhteistyöhön!

TILI- JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN.

Talousasiainvalickunnan puheenjohtaja *Martta Vihavainen* esitti seuraavan valiokunnan, mietinnön:

Talousasiainvaliokunta ehdottaa yksimielisesti, että v. 1948 tilit hyväksytään ja liittotoimikunnalle myönnetään tili- ja vastuuvapaus.

Vuoden 1949 tilien johdosta on valiokunta päätynyt seuraavaan:

Niinkuin tilitoimiston ja liiton edustajakokouksen valitsemien tilintarkastajain lausunnoista käy selville, on kavallukset suoritettu erittäin taitavasti ja harkitusti. Kun liittotoimikunnalla enempää kuin liiton toimihenkilöilläkään ei ole ollut aihetta epäillä taloudenhoitajan luotettavuutta, on hänellä ollut mahdollisuus hoitaa toimiston asioita niin, että kavallusten ilmitulo oli vähemmän mahdollista.

Kun taloudenhoitaja toimi myös toimiston konttoripäällikkönä, järjesti hän toimiston henkilöstön työnjaon omien tarkoitusperiensä mukaan, joten tämäkin seikka oli omiaan estämään kavallusten ilmituloa.

Valiokunta on yksimielinen siitä, että liittotoimikuntaa ei voida katsoa osasyylliseksi tapahtuneeseen, joten se ehdottaa, että liittotoimikunnalle myönnetään tili- ja vastuuvapaus v. 1949 tileistä.

Valittavan liittotoimikunnan harkittavaksi ehdottaa valiokunta, olisiko rouva Kyröläistä vastaan nostettava korvausvaatimus uudelleen siitä osalta, mikä mahdollisesti myöhemmin tulee ilmi.

Talousasiainvalickunnan mietintö hyväksyttiin yksimielisesti ja liittotoimikunnalle myönnettiin tili- ja vastuuvapaus vuoden 1948 ja 1949 tileistä.

LIITTONEUVOSTON ASETTAMINEN.

Liittoneuvostoon olivat vaalipiirien naispiirijärjestöt valinneet seuraavat henkilöt:

Hämeen etel. vaalipiiristä *Aino Malkamäki,* varalle *Lyydia Louhi.*

Hämeen pohj. vaalipiiristä *Kaisa Hiilelä,* varalle *Meeri Multamäki.*

Kuopion it. vaalipiiristä *Impi Karvonen,* varalle *Marianna. Palanti.*

Kuopion länt. vaalipiiristä *Elli Nurminen,* varalle *Fanni Jokela.*

Kymen piiristä *Meeri Kalavainen,* varalle *Lempi Leino.*
Lapin vaalipiiristä *Ida Liimatta,* varalle *Hilma Puotiniemi.*
Mikkelin vaalipiiristä *Aili Siiskonen,* varalle *Raakel Vartio.*
Oulun vaalipiiristä *Helmi Peiramo,* varalle *Katri Honkala.*
Saimaan piiristä *Aino Räisänen,* varalle *Laura Tammelin.*
Satakunnan vaalipiiristä *Hilma Laine,* varalle *Laura Brander-Wallin.*
Turun etel. vaalipiiristä *Sylvi Kaskinen,* varalle *Sylvi Siltanen.*
Uudenmaan vaalipiiristä *Airi Rantanen,* varalle *Katri Nieminen.*
Vaasan etel. vaalipiiristä *Meeri Härmä,* varalle *Katri Iitiä.*
Vaasan it. vaalipiiristä *Fanny Lukkarinen,* varalle *Elsa Keurulainen.*
Vaasan pohj. vaalipiiristä *Katri Lagerström,* varalle *Jenny Latvasalo.*

TILINTARKASTAJIEN VAALI.

Maria Sinisalon ja Kerttu Koiviston pyydettyä vapautusta liiton tilintarkastajan tehtävistä monien muiden tehtäviensä vuoksi valittiin liiton tilintarkastajiksi yksimielisesti vakinaisiksi *Terttu Salminen* ja *Lahja Simonen* ja varalle *Bertta Nieminen* ja *Veera Sumu.*

LIITON TALOUDELLISIA SUUNNITELMIA.

Liiton taloudenhoitaja Terttu Sainio esitti liiton taloudellisia suunnitelmia todeten, että liitto on nyt suurissa taloudellisissa vaikeuksissa osaksi senvuoksi, että edellinen taloudenhoitaja oli kavaltanut liiton varoja ja osaksi senvuoksi, että inflatio on niellyt oman osansa niistä. Liiton vakinaiset tulot ovat sangen pienet, joten varoja on hankittava muulla tavoin. Suuren velvoituksen perusjärjestöille asettaa tässä suhteessa liiton arpajaiset, jotka pidetään 15/4—15/6 —51. Jos me kykenemme ne hyvin hoitamaan, voimme paljon parantaa lähiajan tilannetta. Liittomme juhlahuiveja on tehtävä tunnetuksi myös jäsenistön ulkopuolella. Tässä kokouksessa on nähtävänä reliefi Miina Sillanpäästä ja Ida Aalle-Teljosta, jota me toivomme perusjärjestöjen myyvän. Liiton juhlakirja, joka kohdakkoin ilmestyy, antaa sekin levitystyötä. Lisäksi tulisi hankkia niin Tulevaisuudelle kuin Työväen Kukkasrahastollekin asiamies joka kylään ja levittää niitä ahkerasti sekä suorittaa tilitykset liitolle täsmällisesti.

Liiton on suurena järjestönä syytä entistä selvemmin ja päät-

täväisemmin ryhtyä harjoittamaan laajempaa taloudellista toimintaa. Liittotoimikunta toivoo perusjärjestöjen ja niiden toimihenkilöiden suhtautuvat aktiivisesti näihin ja mahdollisesti uusiin suunnitelmiin, joiden avulla liiton taloudellista asemaa pyritään saattamaan vakavalle pohjalle.

Lempi Leino ilmoitti Kymin piirin edustajien antavan vapaaehtoisen lahjoituksen liiton hyväksi ja toivoi toisten tekevän samoin.

Tilda Tiihonen huomautti siitä, että arpojen myyntiin on kiinnitettävä huomiota. Torillakäynnit ovat siinä suhteessa antoisia.

Helvi Lindblom mainitsi monien edustajien olleen vihaisia kokoukseen tullessaan. Kaikkien on kuitenkin autettava liiton talouden tukemisessa. Perusjärjestöt voisivat järjestää kahvikekkerit tai juhlat liiton hyväksi.

Marianna Palanti huomautti, että on valvottava, että Tulevaisuus-lehden tilausmaksut maksetaan ajoissa.

Päätös: **Kokous hyväksyy yksimielisesti taloudenhoitajan esityksen ja velvoittaa perusjärjestöt ja niiden toimihenkilöt uutteraan ja innokkaaseen työhön liittomme taloudellisen aseman kohentamiseksi.**

VALISTUSTYÖ,
(sivut 85—91.)

Martta Salmela-Järvinen esitteli liiton valistustyöohjelman korostaen erikoisesti työn tärkeyttä ensi eduskuntavaaleja silmälläpitäen. Meillä on nyt seitsemän järjestäjää ja näiden työn järjestäminen niin, että siitä on jatkuvaa hyötyä, on ensiarvoisen tärkeätä. Kasvatustyön tehostaminen järjestöjen sisällä opintokerhoja perustamalla, kursseja pitämällä ja kokoustoimintaa ja keskusteluja vilkastuttamalla on sosialidemokraattisen aatteen syventämisen kannalta meidän tärkeimpiä tehtäviämme, johon on joka portaassa kiinnitettävä riittävästi huomiota.

Aino Räisänen mainitsi, että Vuoksenlaaksossa on valistustyön käsittelyyn kiinnitetty huomiota. Erikoisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että juhlat saadaan onnistumaan. Hän pyysi myös selvitystä siitä, että piirijärjestöiltä pyydetään järjestäjien palkkaamiseen 2.500 mk kuukaudessa. Myös maaseudun naisten mukaansaaminen on asia, johon on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota, niin vaikeata kuin se onkin.

Martta Salmela-Järvinen vastasi edelliseen ja huomautti, että Saimaan piirissä on liiton kirjelmä käsitetty väärin. Vain tiedusteltiin, voivatko piirit osallistua liiton järjestäjien matka- ja päivärahakulujen korvaamiseen, koska liitto ei näitä ole aikaisemmin maksanut. Nyt niiden suorittaminen on kuitenkin välttämätön, koska puolue maksaa nämä kulut viiden järjestäjän osalta.

Hilma Lappalainen korosti sitä, että jokaisen yksityisen jäsenen on tehtävä valistustyötä liittomme hyväksi.

Anni Flinck ehdotti valistustyöalustuksen päätökseen lisät-

tavaksi koko maata käsittävät liittojuhlat, jotka voitaisiin pitää parisataa kilometriä pohjoisempana.

Edla Heiskanen huomautti, että Varkaudessa odotettiin kunnallisvaalien edellä naisten lentolehtistä, mutta sitä ei tullut. Eduskuntavaalien edellä pitäisi saada naisille oma lentolehtinen.

Fanny Lukkarinen: Meidän tehtävämme ei ole valistaa toinen toisiamme vaan ulkopuolisia. Naisten keskuuteen on luotava asiamiesverkosto ja nivellettävä se puolueen asiamiesverkostoon ja saatava se aikaan myös siellä, missä naisjärjestöjä ei ole.

Laura Hyytiäinen kehoitti kiinnittämään erikoista huomiota opintokerhojen perustamiseen ja pyysi liiton matkamiehiä ottamaan opintokerhoainehistoa mukaansa.

Martta Kulonen yhtyi edelliseen ja korosti sitä, että uutta toimitsijavoimaa on kasvatettava. Myös puoluekokouksen pää¬tös yhdyshenkilöiden nimeämisestä on toteutettava. Sanomalehdistön ja kaikkien sosialidemokraattisten julkaisujen levittäminen cn tärkeä tehtävä, jota ei saa unohtaa.

Anni Peili kaipasi myös kunnallisvaalien edellä lentolehtistä. Kun sitä ei tullut, he painattivat oman. Eduskuntavaaleja ennen kuitenkin tarvittaisiin naisten lentolehtinen.

Lempi Lundh korosti opintoaineen valinnan tärkeyttä. Meidän tulee tietää, minkä vuoksi me olemme sosialidemokraatteja ja mitä se merkitsee.

Laura Rajamäki kannatti Anni Flinckin tekemää ehdotusta samoin Aino Räisäsen ehdotusta maaseudun valistamisesta. Vaalivalistustyö on aloitettava jo tänään. Maaseudun asioihin on kiinnitettävä huomiota, erikoisesti siihen, että lehdissä ei pakinoissa parjata maalaisia, sillä tehdään puolueelle karhunpalvelus.

Ida Liimatta kehoitti kiinnittämään enemmän huomiota Lappiin ja lähettämään sinne hyviä puhujia, sillä he vetävät yleisöä.

Martta Salmela-Järvinen huomautti edellisen puheenvuoron johdosta, että puhujapyynnöissä on pyrittävä turvautumaan myös piirien keskuksiin, sillä järjestöille tulee liian kalliiksi saada puhujia pitkien matkojen takaa. Kun liitosta sitten puhuja tulee, on perusjärjestön pidettävä huolta siitä, että tilaisuus onnistuu. Propagandaan ja mainontaan on kiinnitettävä huomiota.

Päätös: liittotoimikunnan ehdotus päätökseksi hyväksyttiin ja annettiin keskustelussa tehdyt esitykset evästykseksi iiittotoimikunnalle.

KOTITALOUDELLINEN VALISTUSTYÖ.

Elli Nurminen käytti alustavan puheenvuoron korostaen piirien toiminnan merkitystä kotitaloudellisen valistustyön organisoimisessa. Kurssien järjestely puoleen on kiinnitettävä huomiota ja neuvojien työtä pyrittävä helpottamaan niin paljon kuin mahdollista. Talvipäivien ennakkojärjestely ja mainonta on suoritettava huolellisesti ja saatava niille koko piirin väki liikkeelle. Erikoista huomiota on jatkuvasti kiinnitettävä huoltoemäntätyöhön ja perhelisäperheiden neuvontaan. Tilastojen palauttaminen liittoon on tärkeätä sekin.

Elsa Kolinen ehdotti, että viimeiseen ponteen tehtäisiin sellainen muutos, että piireille jäisi mahdollisuus harkita, miten he talvipäivät järjestävät. Se ainehisto, mikä voidaan 'käyttää Mäntässä, ei ole käyttökelpoista Tampereella. Neuvontatyö on tärkeätä mutta se tulee kalliiksi eikä sitä voida toteuttaa siellä, missä on kotitalouslautakunnat.

Elli Nurminen huomautti, että liitossa on kyllä käsitetty Tampereen olosuhteet.

Tilda Tiihonen (Työjärjestykseen) ehdotti, että puheenvuorot rajoitetaan.

Ehdotus hyväksyttiin.

Katri Lindfors esitti liitolle kiitoksen kotitaloudellisesta toiminnasta ja ehdotti että talvipäiville järjestettäisiin työkilpailuja.

Laura Hyytiäinen huomautti Koliselle, että vaikka heilläkin on kotitalouslautakunta, niin liiton kurssit onnistuvat kuitenkin aina hyvin. Kurssiaika voisi ehkä olla hiukan pitempi.

Päätös: **Liittotoimikunnan esitys hyväksyttiin.**

TULEVAISUUS-LEHTI.

Anu Karvinen alusti kysymyksen selostaen aluksi niitä toimenpiteitä, joihin ryhdyttiin viime edustajakokouksen päätöksen mukaisesti. Ne ovat tuottaneetkin tuloksia, sillä lehden asiamiesten määrä on vuonna 1947 alusta n. 300:sta lisääntynyt nykyiseen n. 750 ja tilausten määrä 5000:sta 16.500, joten lehtemme on nyt levikiltään suurimpia puolueen lehtiä Alhainen tilaushinta on aiheuttanut sen, että lehti ei kuitenkaan ole tuottanut voittoa. Uuden kolmivuotiskauden aikana on lehden tasoa pyrittävä parantamaan ja saatava se myös kannattavaksi. Toimittamisessa on otettava huomioon, että lehden on saatava kannatusta myös järjestöväen ulkopuolella ja siihen voidaan päästä tekemällä lehti monipuoliseksi ja hauskaksi ja tietysti jatkuvasti huolehtimalla sen levityksestä.

Taloudelliset vaikeudet huomioonottaen ei tässä yhteydessä ole tarkoituksenmukaista esittää päätettäväksi kiinteitä ponsia, joiden mukaan Tulevaisuus-lehdessä alettaisiin suorittaa alla mainittuja parannuksia siitä ja siitä päivästä alkaen. Voidakseen kuitenkin luoda suuntaviivoja Tulevaisuus-lehden suhteen vastaista kolmea vuotta silmällä pitäen liittotoimikunta ehdottaa:

1) että tulevana kolmivuotiskautena pyritään Tulevaisuus-lehden taloudelliseen kannattavaisuuteen lehden tasoa silti alentamatta vaan mahdollisuuksien mukaan parantamalla,

2) että pyritään taloudelliset mahdollisuudet huomioon ottaen lehden sivumäärää lisäämään vakinaisesti 36-sivuiseksi, sen paperia parantamaan ja kansilehti painattamaan offset-kantena,

3) että piirikunnallisia asiamieskokouksia pidetään jatkuvasti joka vuosi ja

4) että lehden sisällön suhteen pyritään aatteellisen sisällön ohella entistä suurempaan monipuolisuuteen ja täyttämään nykyaikaiselle aikakauslehdelle asetettavat vaatimukset.

Tyyne Leivo-Larsson esitti kokoukselle Ella Malisen liittotoimikunnalle lähettämän kirjelmän, jonka tämä oh pyytänyt otettavaksi liittokokouksen alustusvihkoon. Kun kysymyksessä oli kuitenkin vain kantelun luontoinen kirjelmä, esitetään se vain suullisesti edustajakokoukselle. Ella Malinen kirjelmässään kaipaa lehden sisällöstä entistä henkeä ja valittaa sitä, että monet vanhat lehden avustajat ovat jääneet tai jätetty pois.

Ester Silvo*Ti*en oli tyytyväinen lehden sisältöön ja toimittamiseen, mutta toivoi enemmän Lapin asioita lehteen.

Ester Alhainen oli niinikään lehteen tyytyväinen, mutta kaipasi enemmän käsityömalleja.

Tilda Tiihonen oli samalla kannalla edellisen kanssa.

Tyyne Kröger puheenvuorossa työjärjestykseen ehdotti, että puheaika rajoitetaan kahteen minuuttiin.

Ehdotus hyväksyttiin.

Katri Lindfors mainitsi, että hän myös on muuten tyytyväinen mutta käytännöllistä puolta olisi lehdessä enemmän esiteltävä.

Tellervo Henriksson huomautti, että ei ollut lehden eikä toimittajan vika, että hänen kirjoituksiaan ei ole ollut lehdessä. Eikä se johdu myöskään mistään antipatiasta lehteä kohtaan vaan henkilökohtaisista syistä. Heidän yhdistyksensä on ollut lehteen tyytyväinen.

Olga Tainio mainitsi, ettei hän ymmärtänyt, mitä Ella Malinen tarkoitti. Helsinkiläisten evästyskokouksessa oltiin lehteen tyytyväisiä.

Helka Rantasen mielestä lehti täyttää vaatimukset. Uusien tilaajien kannalta on tärkeätä, että tilaajien vaalintaan ja asioiden täsmälliseen hoitamiseen kiinnitetään huomiota.

Tyyne Kurvinen kaipasi niinikään enemmän käsityömalleja.

Martta Kulonen totesi, että sellaista toimittajaa ei olekaan, joka voi toimittaa lehden jokaisen mielen mukaan. Lehti pitäisi saada ilmestymään alkukuusta, nyt se tulee epäsäännöllisesti.

Terttu Sainio huomautti siitä, että vaikka tiesimme, että suureen hinnannousuun ollaan tyytymättömiä, emme voineet välttää sitä.

Anu Karvinen huomautti, että puku- ja käsityömallitoivomukset ymmärtää, mutta on huomattava, että ne tulevat kalliiksi. Yritetään lehti saada ilmestymään aikaisemmin, tähän saakka, juhlanumerot ovat olleet esteenä.

Päätös: Liittotoimikunnan ehdotus hyväksyttiin.

JÄRJESTÖNA1NEN.
(sivut 105—106).

Alustus hyväksyttiin keskustelutta.

HOITOLAITOKSIA VAJAAMIELISILLE LAPSILLE, (sivut 106—107).

Popinniemen sos.-dem. Naisyhdistyksen edustajien pyynnöstä otettiin heidän alustuksensa käsiteltäväksi aikaisemmin kuin sen paikka olisi ollut, jotta heillä olisi itsellään tilaisuus olla läsnä sen käsittelyssä.

Hilda Tervonen totesi, että huoltotoiminnassa saattaa tulla eteen aivan tyrmistyttäviä kokemuksia. Vajaamielisten lasten kohdalla on sijoittaminen hoitokoteihin vaikeata, sillä hoitopaikkoja on vähän ja vajaamielisiä lapsia **n.** 7.000. Kun uusi laitos nyt valmistuu, voidaan saada vain 10 % lapsista hoitoon ja kuitenkin se olisi juuri näiden lasten kohdalla välttämätöntä, koska heidän hoitamisensa kotona on hyvin vaikeata.

Helka Rantanen kehoitti huoltolautakunnissa olevia naisia kiinnittämään huomiota asiaan.

Fanny Jouskari totesi, että ei ainoastaan hoitopaikoista vaan myöskin sopivasta hoitohenkilökunnasta on puute, joten sen kouluuttamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Päätös: Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistyksen esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

VANHUSTEN ASUNTOKYSYMYS, (sivut 94—96).

Anni Puumalainen mainitsi, että heidän jaostossaan oltiin iloisia siitä, että tämä kysymys on otettu esille. Tässä esityksessä on kuitenkin unohdettu ne vanhukset, jotka eivät saa eläkettä. Kansanedustajien olisi työskenneltävä sen hyväksi, että myös kansaneläkelain ulkopuolelle jäävät vanhukset saavat eläkkeen.

Tilda Tiihonen esitti, että vanhainkotityötä on ruvettava levittämään samalla tavoin kuin Ensi Koti-työtä.

Tyyne Kröger huomautti, että puolikunnallisten asuntojen rakentamiseen vanhuksille on kiinnitettävä huomiota. Siinä suhteessa on tehtävä aloitteita valtuustoissa.

Päätös: Liittotoimikunnan ehdotus hyväksyttiin.

PERHEETTÖMIEN ASUNTOKYSYMYS ASUTUSKESKUKSISSA, (sivut 96—98) ja

ELÄKKEET YKSINÄISILLE JA LESKIÄIDEILLE. (sivut 98—100).

Hyväksyttiin keskustelutta.

PERHEENÄITIEN KE SÄ VIRKISTYSTOIMINTA.
(sivut 101—104).

Selma Hiisivaara-Mörk lausui, että kesäkoteihin **on** vaikea sijoittaa lapsia, koska **ne** eivät ole sillä tavoin rakennettuja, että niissä saataisiin sitten äideille mahdollisuus viettää rauhallista lomaa. Kansanedustajien pitäisi tehdä parhaansa, jotta sosiaaliministeriön nykyisiä määräyksiä, joiden mukaisesti vain sellaisille äideille, joilla **on** kolme alle 16 vuotiasta lasta, **on** mahdollisuus saada sosiaaliministeriöltä apurahaa.

Aino Räisänen toivoi, että liitto laatisi yhdenmukaiset ohjesäännöt perheenäitien lomakodeille.

Helka Rantanen mainitsi, että heidän kursseillaan vain 3. äitiä täytti kaikki sosiaaliministeriön määräykset. Liittotoimikunnan ja, kansanedustajien on käytettävä vaikutusvaltaansa, jotta vanhoillekin äideille voitaisiin varata mahdollisuus lomanviettoon, jonka he ansaitsevat yhtä hyvin ja paremminkin kuin nuoremmat.

Hilja Minkkinen huomautti myös siitä, että sosiaaliministeriön määräykset ovat liian ankarat.

Meeri Härmä huomautti samasta asiasta. Lisäksi hän kehoitti perusjärjestöjä kiinnittämään huomiota siihen, että ne huolellisesti valitsisivat ne äidit, jotka kesävirkistyskursseille lähetetään, että ei tule mukaan sellaisia, jotka lomaa eivät tarvitse.

Martta Salmela-**Järvinen** mainitsi **että** kukaan **ei** ole varmasti ollut enemmän pahoillaan **tästä** asiasta kuin liiton **toi**miston väki, mutta niinkauan kuin me:llä **on tämä** hallitus, **ei asiaa voi auttaa.** Tilastojen lähettäminen aikanaan **on** tärkeätä, muuten rahat jäävät saamatta.

Tyyne Leivo-Larsson totesi, että joka vuosi on tässä asiassa tehty aloitteita. Aikaisempina vuosina kun hakijoita oli vähemmän, saatiin apurahoja paremmin.

Tyyne Kröger huomautti, että äitien kesävirkistyskursseista pitäisi jättää nimitys kurssit pois ja keksiä uusi nimi.

Päätös: Liittotoimikunnan esitys hyväksyttiin.

LIITON SÄÄNTÖJEN MUUTTAMINEN,
(sivut 100^-101).

Todettiin, että ehdotus sääntöjen muutoksiksi oli sääntöjen ja yhdistyslain määräämässä ajassa ja määräämällä tavalla saatettu osastojen tietoon. Ensimmäisen puheenvuoron käytti liiton taloudenhoitaja *Terttu Sainio* esitellen sääntöjen muutoksen tarkoitusta. Samalla hän mainitsi, että 17 §:n sanamuoto ei alustusvihkossa ole vielä kyllin yksityiskohtainen„ joten sitä olisi korjattava. Ehdotti, että pykälä saisi seuraavan sisällön:

17 §.

Varojen hankinta.

Liitto voi toimintansa tukemiseksi tai äitien ja lasten parasta tarkoittavien laitosten aikaansaamiseksi perustaa rahastoja, ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja lahjoittajan määräämiin tarkoituksiin, sekä toimeenpanna arpajaisia ja rahankeräyksiä. Liitto voi myös harjoittaa kahvila-, ravintola- ja pesuliikettä sekä kustannus- ja elokuvatoimintaa. Lisäksi voi liitto toimia kotien taloudenhoitoa ja viihtyisyyttä edistävien esineiden ja tarvikkeiden kaupallisena välittäjänä.

Tarvittaessa hankkii liitto näitä toimintamuotojansa varten asianomaisen luvan.

Esityksen johdosta syntyneessä keskustelussa olivat *Rosa Öhrbom, Aino Räisänen, Tyyne Lehto* ja *Miina Viljakainen* nykyisen nimen kannalla.

Nimen muuttamisen puolesta puhuivat *Ester Peltonen, Toini Leinonen, Hilda Sallinen* ja *Fanni Lukkarinen.*

Martta Salmela-Jarvinen ja Tyyne Leivo-Larsson (korostivat sitä, että kysymyksessä on liiton vanhan nimen takaisin ottaminen. Nuorisoliitto on jo tämän toimenpiteen suorittanut. Kun meillä on Sos.-dem. Puolue, niin silloin liiton nimenä Sos.-dem. Naisliitto sopii parhaiten.

Tilda Tiihonen kannatti sääntöjen muutosta.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin nimen muuttamisen puolesta 164 ääntä ja sitä vastaan 12 ääntä. Koska nimenmuutcsehdotus oli saanut enemmän kuin 2/3 annetuista äänistä, todettiin kokouksen päätöksen olevan, että liiton nimi muutetaan ja samalla sääntöjen 1 § seuraavanlaiseksi:

1 §.

NIMI JA KOTIPAIKKA.

Yhdistyksen nimi on Sos.-dem. Naisliitto ry. (SDN). liiton kotipaikka on Helsingin kaupunki ja sen toimialue käsittää koko Suomenmaan.

17 § päätettiin yksimielisesti muuttaa Terttu Sainion esittämään muotoon ja valtuutettiin liittotoimikunta tekemään tämän pykälän kohdalla yhdistysrekisterin mahdollisesti vaatimat sanamuodon muutokset.

TYÖVÄEN AKATEMIAN STIPENDIRAHASTO, (sivut 104—105).

Fanny Lukkarinen ehdotti, että opintorahaston vero olisi 5 mk jäseneltä vuodessa, ja että sitä ei myönnettäisi ulkomaisia opintoja varten, koska ne tulevat niin kalliiksi, että muuhun ei rahastosta riittäisikään.

Vappu Heinonen kannatti 10 mk:n veroa, mutta ehdotti että Työväen Akatemian Stipendirahasto säilytetään ja siihen pannaan puolet kertyneistä varoista ja opintorahastoon puolet.

Tyyne Paasivuori huomautti, että apurahoja pitäisi voida käyttää myös kotitalousneuvojien kouluuttamiseen, niin että voisimme saada niitä liiton palvelukseen omasta piiristämme.

Martta Salmela-Järvinen piti Heinosen ehdotusta tarpeettomana, koska liitolla on aina ollut hyvä silmä Työväen Akatemiaan ja sen oppilaat tulevat varmaan saamaan osansa.

Päätös: Koska tehtyjä muutosesityksiä ei ollut kannatettu, hyväksyttiin liittotoimikunnan esitys.

MUUTOKSIA PERHELISÄLAKIIN JA VEROLAKEIHIN. (sivut 107—108).

Haukilahden työväenyhdistyksen Naisjaoston alustus..

Selma Hiisivaara-Mörk huomautti, että huoltolautakuntien on katsottava, että perhelisälakia ei tulkita väärin. Keuhkotauti ei ole esteenä perhelisän saamiselle.

Jenny Eskelinen sanoi, että Tainionkoskella kiinnitettiin huomiota myös siihen, että yksinäinen äiti olisi perhelisän myöntämisessä rinnastettava leskiäitiin.

Tyyne Leivo-Larsson huomautti siitä, että on paljon yksinäisiä äitejä, jotka saavat huoltoapua mieheltä, myös eronneet, joten he ovat toisessa asemassa kuin lesket. Martta Salmela-Järvisen aloite, että kunnat vastaisivat elatusapumaksuista ja perisivät sen sitten mieheltä, merkitsee paljon enemmän kuin perhelisä.

Hilda Sallinen kiinnitti huomiota siihen, että sotalesket saavat eläkkeen ja myös perhelisän. Eronneet eivät ole oikeutettuja saamaan perhelisää samasta lapsimäärästä.

Päätös: Liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

LIITON TOIMIHENKILÖT, (sivu 109).

Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus.

Martta Vihavainen mainitsi, että talousvaliokunta käsitteli tilikertomusten yhteydessä tämän kysymyksen ja esittää siitä seuraavan mietinnön:

> Tapahtunut tosiasia on jo ollut kyllin ankara isku liittotoimikunnalle ja toimihenkilöille, siksi ei ole syytä lähteä heitä enempää syyttelemään ja kun valiokunta on todennut, että tarkkailu ja valvonta on jo suunniteltu niissä puitteissa

kuin nun. tilintarkastajat ovat ehdottaneet, valiokunta ehdottaa kohdalla »liiton toimihenkilöt» päätettäväksi:

Kassanhoito ja kirjanpito on syytä järjestää eri henkilöiden hoidettavaksi ja liittotoimikunnan harkittavaksi jätetään, onko tarpeen ja liiton toiminnan kannalta asiallista, että kirjanpito jatkuvasti annetaan ulkopuolelle liiton toimiston. Kohtuullisiksi katsottavat takaussitoumukset on syytä vaatia taloudellisessa vastuussa olevilta henkilöiltä. Säännöllinen tarkkailu rahavarojen hoidosta on syytä suorittaa jatkuvasti ja tilitaseet tarkkailtava säännöllisesti.

Toimihenkilöiden kesken on laadittava sopiva työnjako, jonka toteuttamista valvomaan nimetään liittotoimikunnan sopivaksi katsoma henkilö.

Tyyne Paasivuori huomautti, että takuut ovat tarpeen vaatimat ja että liiton kirjanpito pitäisi hoitaa liitossa eikä antaa sitä ulkopuolisen tilitoimiston hoitoon.

Päätös: Talousvaliokunnan mietintö hyväksyttiin yksimielisesti.

KOKOUKSEN LOPETTAMINEN.

Kokouksen lopettajaissanat lausui liiton puheenjohtaja *Tyyne heivo-Larsson* kiittäen nyt eroavia liittotoimikunnan jäseniä ja toivottaen uudet jäsenet tervetulleeksi. Erikoisen kiitoksen hän osoitti Maria Sinisalolle, joka monien vuosien ajan on suuresta työtaakastaan huolimatta toiminut liiton tilintarkastajana. Kokousväki osoitti kättentaputuksin suosiotaan Maria Sinisalolle. Sen jälkeen puheenjohtaja kohdisti sanansa liittokokousedustajille kiittäen heitä asiallisesta asioiden käsittelystä ja toivoen, että heillä riittää voimia uurastaa liiton työsaralla jatkuvasti. Lopuksi hän sanoi: Minä uskon, että me emme sittenkään, ikävistäkään asioista huolimatta tahtoisi olla ilman sitä sisältöä, minkä; järjestöelämä meille antaa, me emme tahtoisi olla ilman sitä toveruutta, joka on syntynyt meidän kaikkien välille, kun olemme eläneet yhdessä sékä hyvissä että pahoissa paikoissa ja aina tunteneet toverin käden lujana kädessämme.

Puheenjohtaja julisti kokouksen päättyneeksi.

Lopuksi laulettiin yhteisesti Vala.

PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAIN LAUSUNTO.

Olemme tarkastaneet tämän pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksen menon ja päätösten mukaiseksi.

Helsingissä marraskuun' 27 päivänä 1950.

Linnea Valkama. ***Aino Riuttu.***